

**ZÁSADY OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
PAMIATKOVÁ ZÓNA LÚČKA**

Rožňava, júl 2014

Zásady ochrany pamiatkového územia

PAMIATKOVÁ ZÓNA LÚČKA

boli vypracované Krajským pamiatkovým úradom Košice
podľa § 29 ods. 2 Zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu
v znení neskorších predpisov.

Zásady ochrany pamiatkového územia

sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia,
definujú pamiatkové hodnoty pamiatkového územia a stanovujú požiadavky na optimálny
spôsob ich ochrany, obnovy a prezentácie,
vytvárajú aktuálny základný podklad pre výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového
fondu v pamiatkovom území,
sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom na
spracovanie územno-plánovacej dokumentácie.

Kolektív spracovateľov:

Ing. arch. Eva Šmelková, zodpovedný riešiteľ

PhDr. Anton Karabinoš, archeológia

Ing. Vladimír Sobota, historická zeleň

OBSAH:

1. **ZÁKLADNÉ IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE, STR. 4 - 5**
  1. NÁZOV PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA str. 1
  2. NÁZOV OBCE PODĽA ZÁKLADNEJ ÚZEMNEJ JEDNOTKY A KATASTRA, str. 1
V KTOROM SA PAMIATKOVÉ ÚZEMIE NACHÁDZA str. 1
  3. ORGÁN, KTORÝ ÚZEMIE VYHLÁSIL, DÁTUM VYHLÁSENIA, Č. ÚZPF str. 1
  4. VYMEDZENIE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA str. 1
  5. VYMEDZENIE OCHRANNÉHO PÁSMA str. 2

2. **ODÔVODNENIE OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA, STR. 6 - 20**
  - A. DÔVOD SPRACOVANIA ZÁSAD OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA str. 6
  - B. STRUČNÝ HISTORICKÝ A STAVEBNÝ VÝVOJ ÚZEMIA
  - C. ZÁSADNÉ URBANISTICKÉ VÝVOJOVÉ ETAPY
  - D. URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
  - E. VYHODNOTENIE ÚZEMIA Z HĽADISKA PAMIATKOVÝCH HODNÔT
  - F. FUNKČNÉ VYUŽITIE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
  - G. NÁRODNÉ KULTÚRNE PAMIATKY
  - H. FUNKČNÉ VYUŽITIE OBJEKTOV V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ
  - I. SPOLUPRÁCA NA REGENERÁCIÍ PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
  - J. PREHĽAD V SÚČASNOSTI PLATNÝCH AKO AJ ROZPRACOVANÝCH ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH DOKUMENTÁCIÍ

3. **POŽIADAVKY NA PRIMERANÉ FUNKČNÉ VYUŽITIE ÚZEMIA, NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU HISTORICKÉHO PÔDORYSU A PARCELÁCIE, OBJEKTOVEJ SKLADBY, VÝŠKOVÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA OBJEKTOV, PRVKOV INTERIÉRU A ULIČNÉHO PARTERU, CHARAKTERISTICKÝCH POHĽADOV, SILUETY A PANORÁMY, ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZÍSK A ĎALŠÍCH KULTÚRNYCH A PRÍRODNÝCH HODNÔT, STR. 21 - 42**
  - I. ZÁKLADNÉ POŽIADAVKY OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
  - II. POŽIADAVKY NA PRIMERANÉ FUNKČNÉ VYUŽITIE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
  - III. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU HISTORICKÉHO PÔDORYSU A PARCELÁCIE
  - IV. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE OBJEKTOVEJ SKLADBY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
  - V. POŽIADAVKY NA VÝŠKOVÉ USPORIADANIE OBJEKTOV V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ
  - VI. POŽIADAVKY NA PRVKY INTERIÉRU A ULIČNÉHO PARTERU
  - VII. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE CHARAKTERISTICKÝCH POHĽADOV V ÚZEMÍ
  - VIII. POŽIADAVKY NA OCHRANU SILUETY A PANORÁMY ÚZEMIA
  - IX. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZÍSK
  - X. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE ĎALŠÍCH KULTÚRNYCH A PRÍRODNÝCH HODNÔT PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

4. **ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA, STR. 43**

5. **PRÍLOHY**

6. **MAPOVÁ PRÍLOHA, 3 VÝKRESY**

7. **FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA**

8. **PRÁVNE NORMY, DIGITÁLNE FOTOGRAFIE, DIGITÁLNA PODOBA ZÁSAD OCHRANY, CD NOSIČ**

ČASŤ 1.

ZÁKLADNÉ IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

1. NÁZOV PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

1. 1. Názov: Lúčka
1. 2. Typ pamiatkovej zóny: vidiecka
1. 3. Číslo v ÚZPF: 47

2. NÁZOV OBCE PODĽA ZÁKLADNEJ ÚZEMNEJ JEDNOTKY A KATASTRA, V KTOROM SA PAMIATKOVÉ ÚZEMIE NACHÁDZA

2. 1. Sídlo: Lúčka
2. 2. Katastrálne územie: Lúčka
2. 3. Okres: Rožňava
2. 4. Samosprávny kraj: Košický

3. ORGÁN, KTORÝ ÚZEMIE VYHLÁSIL, DÁTUM VYHLÁSENIA

3. 1. Vyhlásenie pamiatkovej zóny:

Všeobecne záväznou vyhláškou Okresného úradu v Rožňave č. 4 / 1992 zo dňa : 15. 9. 1992

3. 2. Uverejnenie: Vestník vlády SR , ročník 6, čiastka 1/4

3. 3. Nadobudnutie účinnosti: 16. 6. 1994

Vyhlásenie je v súlade so zákonom SNR č, 472/ 1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy, aj so zákonom SNR č. 295/1992 Zb.

4. VYMEDZENIE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Hranica pamiatkového územia je popísaná v rozsahu podľa Vyhlášky Okresného úradu Rožňava č. 4/1992, s popisom upraveným podľa „Smernice na ostatné úlohy katastra nehnuteľností“ S74.20.73.49.00 vydanéj Úradom geodézie, kartografie a katastra SR v roku 1999.

Popis hranice pamiatkovej zóny Lúčka vychádza z najsevernejšieho bodu parcely č. 2, pokračuje južným smerom po východnej hranici parciel č. 2 a 4/1, pretína parc. č. 1661/1 (verejná komunikácia) a pokračuje severovýchodnou hranicou parcely č. 1050/7. V smere pokračovania tejto hranice pretína parcelu č. 1050/6 až po parcelu 1050/10 (poľná cesta), tu sa stáča na juh a opisuje východnú hranicu parcely 1050/10 až po parcelu 20/9, kde sa zalomí východným a potom južným smerom po východnej hranici parcely 20/9, časti juhovýchodnej hranice parcely 20/5 a pokračuje južným smerom po juhovýchodnej hranici parcely č. 1050/13 až do najjužnejšieho bodu hranice parcely č. 53/1. Ďalej opisuje juhovýchodné hranice parciel 53/2, 53/3, 59 a 56/1. V najjužnejšom bode hranice 56/1 sa lomí na severozápad, opisuje juhozápadné hranice parciel 56/1, 56/2 znovu 56/1, 58, 59 a 60. V západnom rohu parcely č. 60 sa hranica lomí, pretína parcelu č. 1650/2 (komunikácia) a dotkne sa východného bodu hranice 207, pokračuje po jej severnej strane, pretína parcelu č. 1674/1 (vodný tok) a napája sa na južný cíp hranice parcely č. 212. Prechádza po juhozápadnej a severozápadnej hranici parcely č. 2012. Pri dotyku s parcelou 1657/1 (verejná komunikácia) túto pretne v severozápadnom smere a ďalej opisuje južnú hranicu parcely č. 213 a pokračuje severozápadným smerom po hranici parcely č. 1657/1 až do jej najsevernejšieho bodu, kde mení smer a pokračuje severným a naskôr severovýchodným smerom po hranici parcely č. 1654. V najsevernejšom bode parcely č. 1654 mení hranica smer a pokračuje po severovýchodnej strane hranice parcely č. 1654 až do styčného bodu parciel č. 1654, 289/9 a 251/1. Následne prechádza po hranici parcely č. 251/1 a 1650/9. Vo východnom cípe parcely č. 1650/9 sa lomí na sever a pokračuje po severozápadnej strane hranice parcely č. 5. Ďalej pokračuje severovýchodným smerom po hranici parciel č. 4/1 a 1, po severozápadnej hranici parcely č. 2 až do východzieho bodu.

5. VYMEDZENIE OCHRANNÉHO PÁSMA

Pamiatková zóna Lúčka nemá vyhlásené ochranné pásmo. Vzhľadom na izolované umiestnenie obce v krajine, terénnu konfiguráciu a orientáciu uvažovaného budúceho rozvoja sídla na bývanie a rekreáciu, nie je predpoklad väčších investičných projektov, ktoré by zasiahli do prostredia pamiatkovej zóny. Z uvedeného vyplýva, že pre zabezpečenie ochrany pamiatkového územia nie je potrebné vyhlásiť jeho ochranné pásmo.

ČASŤ 2.

ODÔVODNENIE OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

A. DÔVOD SPRACOVANIA ZÁSAD OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Požiadavka na vypracovanie zásad ochrany pamiatkového územia vyplýva z dikcie ZÁKONA č. 49/2002 Z.z. z 19. decembra 2001 o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona č. 479/2005 Z.z. a zákona č. 208/2009 Z.z. (v ďalšom texte len „pamiatkový zákon“). Pamiatkový úrad Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave preto zahrnul vypracovanie Zásad ochrany pamiatkového územia Pamiatkovej zóny Lúčka do Plánu hlavných úloh pre rok 2010.

V zmysle § 29 ods. 2 pamiatkového zákona Zásady ochrany pamiatkového územia Pamiatkovej zóny Lúčka (ďalej len „Zásady ochrany“) vypracoval Krajský pamiatkový úrad Košice (ďalej len „krajský pamiatkový úrad“). Terénne zisťovanie, ktoré bolo podkladom na vypracovanie zásad, vykonal v lete 2006 Mgr. Štefan Lipták, KPÚ Košice, pracovisko Rožňava. Aktuálne bolo toto zisťovanie dopracované v lete a jeseni 2010 spracovateľmi Zásad ochrany. Spracované Zásady ochrany nadväzujú na Návrh na vyhlásenie Pamiatkovej zóny Lúčka, ktorý vypracoval Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti Bratislava, stredisko Rožňava v máji 1992. Autorkou materiálu je Ing. arch. Eva Šmelková. V častiach d, e, f predmetného elaborátu boli stanovené základné podmienky starostlivosti a ochrany pamiatkovej zóny, týkajúce sa urbanistickej kompozície, ochrany zástavby, zachovania architektonických detailov, prístupu k povoľovaniu novostavieb, udržovania verejných priestorov a pod., ktoré slúžili na usmerňovanie a vykonávanie základnej ochrany pamiatkovej zóny. Prehĺbením tohto materiálu bol elaborát Lúčka, opatrenia na záchranu a obnovu najhodnotnejších častí vidieckej pamiatkovej zóny, ktorý vypracovalo NPKC, Slovenský ústav pamiatok Bratislava, regionálne pracovisko Rožňava, Ing. arch. Eva Šmelková v septembri 1998. Osobitné zásady ochrany pamiatkového územia doteraz neboli spracované, preto bolo nevyhnutné k zabezpečeniu takéhoto dokumentu pristúpiť.

Zásady ochrany budú podľa § 29 odseku 2 pamiatkového zákona dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia, ktorá je definovaná ako súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkami nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb,

areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia. Zásady budú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie. Zásady ochrany obsahujú podľa § 29 odseku 3 pamiatkového zákona požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, archeologických nálezísk, prípadne ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia. Obec Lúčka je aj napriek zachovalosti územia rozvíjajúcou sa štruktúrou, ktorá sa aj naďalej stavebne vyvíja, a to, i keď v menšej miere, aj na území pamiatkovej zóny. Požiadavkou vyplývajúcou z potrieb ochrany pamiatkového fondu je v čo najväčšej možnej miere zredukovať stavebnú činnosť na území pamiatkovej zóny na obnovu, údržbu, revitalizáciu, prípadne z pamiatkového hľadiska vhodnú adaptáciu a využívanie objektov v pamiatkovej zóne. Účelom zásad ochrany Pamiatkovej zóny Lúčka je komplexne určiť spôsob činnosti na jej území, definovať úpravy, ktoré je potrebné vykonať, aby sa chránili, zveľadili a prezentovali jej pamiatkové hodnoty, a to tak, aby ochrana pamiatkového fondu v pamiatkovej zóne bola čo najefektívnejšia.

B. STRUČNÝ HISTORICKÝ A STAVEBNÝ VÝVOJ ÚZEMIA

Obec Lúčka leží na pomedzí Volovských vrchov a východnej časti Národného parku Slovenský kras, v malej doline potoka Čremošná a jeho pravého prítoku. Najstaršie osídlenie na tomto území je doložené v jaskynných útvaroch a pod skalnými prevismi, ktoré sa v tejto krasovej oblasti vyskytujú vo zvýšenej koncentrácii. Bohaté stopy pravekého osídlenia nachádzame v jaskyniach a polohách situovaných v katastri susednej obce Bôrka. V Lipovej jaskyni bol zachytený horizont mladšej doby kamennej a doby bronzovej, v polohe Zrnový previs je zasa doložené osídlenie v dobe bronzovej, rímskej a tiež v stredoveku. V polohe Havrania skala je situované hradisko kyjatickej kultúry mladšej doby bronzovej. V obci Hrhov, situovanej južne od Lúčky, sledujeme ďalšie stopy po pravekom osídlení - v polohách Povalová jaskyňa, Oltárna jaskyňa a pod.

Na blízkom vrchu Pekný kameň (Szépkó) bol podľa ústneho podania voľakedy hrad, po ktorom nezostalo ani stopy. Chotárne názvy Álomkút (studňa snov) a Görgey völgy (Görgeyho údolie) sa tiež svedčia o historickom osídlení.

V neskorom stredoveku nachádzame stopy osídlenia aj v samotnej Lúčke. Hoci prvá písomná zmienka o obci pochádza až z roku 1409, keď patrila hradnému panstvu Turňa, ktoré kráľ Žigmund daroval Pavlovi Bešeňovi. Stavebné počiatky kostola siahajú do 13. storočia, a tak existenciu osídlenia tohto územia predpokladáme už v starších obdobiach. Uvažujeme tak najmä v súvislosti s blízkou Zádielskou dolinou, kadiaľ viedla pôvodná cesta spájajúca Košickú a Rožňavskú kotlinu. Cesta prechádzala údoliami Bôrky, Lúčky a Kováčovej. Jej existencia v stredoveku nadväzovala pravdepodobne na využitie už v predchádzajúcich storočiach.

Kostol z 13. storočia bol opevnený v 15. storočí v súvislosti s jeho obsadením bratríckymi vojskami. Výhodná strategická poloha lokality umožňovala bratríkom kontrolovať širšie územie. Zemepánmi obce boli Gyulayovci, Keglevichovci a pozdejšie Zichyovci. V roku 1828 mala obec 69 domov a 574 obyvateľov. V roku 1873 bola v obci cholera, ktorej podľahla väčšina obyvateľstva. V tom istom roku tu bol veľký požiar a polovica dediny vyhorela. V roku 1879 zase narobila veľké škody povodeň. Do roku 1881 bola obec súčasťou Turnianskej župy, potom Gemersko-malohontskej župy.

V chotári obce ťažili železnú rudu. Obyvatelia sa zaoberali baníctvom a železiarstvom. Železiarska výroba sa rozvinula v 18. a 19. storočí. Tunajšiu vysokú pec so skujňovacím hámrom postavili v roku 1853 na mieste poslednej slovenskej pece v Uhorsku. Železiareň patrila v päťdesiatych rokoch 19. storočia dedičom grófa Gabriela Keglevicha. Vo vysokej peci tavili rudy z okolia Lúčky, Bôrky, Smolníka, Štósu a Vyšného Medzeva. Surové železo z Lúčky sa skujňovalo vo vlastnom hámri v Szilvásvárade (dnes Maďarská republika). Za vlastníctva grófa Zichyho Ferraisa v 80-tych rokoch 19. stor. podstatne vzrástla výroba železa v súvislosti s rekonštrukciou vysokej pece. Vyrábané tmavosivé surové železo bolo vhodné na odlievanie tvrdých odliatkov, ktoré mali odbyt v budapeštianskych zlievarňach i na trhoch vo Viedni. Vysoká pec bola v prevádzke do roku 1903. Na začiatku 20. storočia mala obec 66 domov a 439 obyvateľov rímskokatolíckeho vierovyznania. Za 1. Československej republiky to bola poľnohospodárska obec s doplnkovou remeselnou výrobou – košíkárstvo a tkáčstvo. V období rokov 1938 – 1945 bola pripojená k územiu Maďarska. V druhej polovici 20. storočia sa obec rozvíjala výstavbou nových obytných domov pre obyvateľov pracujúcich mimo obce. Koncom 20. storočia sa staršie domy menia na rekreačné chalupy. (Ku kapitole viď. Obrázkovú prílohu označenú ako Časť 2. B.)

Vývoj názvu obce: 1406 – Luchka, 1773 Lucžka, 1920 Lúčka, Lucska

C. ZÁSADNÉ URBANISTICKÉ VÝVOJOVÉ ETAPY

Kedže, ako sme vyššie uviedli, stavebné počiatky kostola siahajú do 13. storočia, možno predpokladať staršiu existenciu osídlenia tohto územia. K tejto etape sa viaže i zmienka z roku 1409. Jedinou zachovanou stavbou z tejto staršej obce je gotický kostolík s opevnením a vežou nad obcou. Základná urbanistická kompozícia terajšieho sídla však vznikla pravdepodobne až v 15. storočí, a to v severnej časti dnešného sídla, v rozsahu dnešnej pamiatkovej zóny. Takto je obec znázornená ešte na mape z druhého vojenského mapovania (1. pol 19. stor.). Po požiari v roku 1873 sa obec obnovila na rovnakom pôdoryse. V roku 1828 tu stálo 69 domov, čo je len o málo viac ako je rozsah dnešnej pamiatkovej zóny. Rozvoj obce stagnoval a na začiatku 20. storočia mala len 66 domov. V 2. pol. 19. stor. sa obec rozšírila o areál železiarne na juhovýchodnej strane. V 1. polovici 20. stor. pribudli dva kostoly – Rímskokatolícky na západnej strane a kostol ref. cirkvi na východnej strane. V 2. pol. 20. stor. pokračoval rozvoj obce obojstrannou výstavbou rodinných domov vedľa prístupovej cesty, na juh od pôvodnej zástavby, mimo územia terajšej pamiatkovej zóny. (Ku kapitole vid'. Obrázkovú prílohu označenú ako Časť 2. C.)

D. URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Lúčka je v krajine izolované sídlo, koncová dedina. Situovaná je na svahu s južným sklonom s hlavnou zastavovacou osou severojužným smerom, pozdĺž tu vyvierajúceho potoka. Nad prameňom sa zástavba zatača. Najsevernejším a najvyššie položeným objektom je vyššie spomínaná zrúcanina stredovekého kostolíka s ohradným múrom s vežou. Je to strategické miesto pre výhľad na celú obec i na príjazdovú cestu. Staršou časťou obce je jej severná časť, ktorá predstavuje asi polovicu zástavby terajšej obce, a je kompaktné zachovaná a chránená ako pamiatková zóna. Domy sú situované v obojstrannej radovej zástavbe okolo potoka, sú murované, trojpriestorové, s hĺbkovým radením obytných a hospodárskych objektov za sebou vo dvoroch, ktoré vyúsťujú do záhrady s ovocnými stromami. Strechy sú sedlové, valbové i so štítmi, pod tvrdou krytinou.

Zástavba dvora je tradične jednostranná, situovaná pozdĺž severnej hranice parcely. Začína obdĺžnikovým obytným dom a ďalej nasledujú hospodárske budovy: komora, stajňa, senník, chliev, kurín. S odstupom stoja stodoly, postavené na parcelách priečne, a oddeľujú zastavanú

časť parcely od záhrady. Na južnej strane zastavanej časti je dvor. Záhrady vzadu na parcele boli vzájomne priechodné a neboli tradične oddeľované plotmi. Cez ne bol priechod aj na prašné cesty vedúce do poľa, ktoré sa nachádzajú za zástavbou na východnej i západnej strane sídla.

E. VYHODNOTENIE ÚZEMIA Z HĽADISKA PAMIATKOVÝCH HODNÔT

Sídlo Lúčka je nositeľom pamiatkových hodnôt hmotnej i nehmotnej povahy, ktoré boli dôvodom vyhlásenia jeho najzachovalejšej časti za pamiatkovú zónu a sú predmetom pamiatkovej ochrany. Hodnoty historického sídla sú definované najmä vysokou mierou zachovanej prírodno-urbanistickej štruktúry, pozostávajúcej z radovej zástavby obce charakteru ľudovej architektúry, prechádzajúcej do kultúrnej poľnohospodárskej krajiny. Najzachovalejšia je horná časť obce pri prameňoch potoka, kde sa nachádza niekoľko zaujímavých ľudových obytných domov. Hodnotnú kultúrnu poľnohospodársku krajinu dopĺňajú zoskupenia hospodárskych stavieb, plotov, múrikov i zdrojov vody. Preto je nevyhnutné formou pamiatkovej zóny chrániť celý tento priestor – hodnotné obytné a hospodárske stavby, ale tiež hospodárske zázemie sídla, ktoré je v dnešnej dobe výnimočným dokladom spôsobu života, kultúry a hospodárenia našich predkov.

PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA HMOTNEJ POVAHY

- Pamiatková zóna Lúčka si zachovala hodnotu **obrazu krajiny**. Leží na styku Slovenského Rudohoria a planiny Horného vrchu v doline Čremošnej. Pahorkatinný chotár je zväčša zalesnený bukom a jedľou. Odlesnený je iba pruh v doline v okolí sídla. Na juh od obce je krasové jazierko Lúčanské. Sídlo je teda obkolesené kultúrnou poľnohospodárskou krajinou a lesmi. Krajinný obraz sídla Lúčka, osadeného v kultúrnej poľnohospodárskej krajine, je pamiatkovou hodnotou, ktorá si zaslúži ochranu. (viď. obrazovú prílohu časť 2.E.)
- Vzhľadom na konfiguráciu terénu sa sídlo v diaľkových pohľadoch z prístupových ciest neuplatňuje, pretože je prekrývané zvlneným terénom. Hodnotu **vonkajšieho obrazu územia** tak možno pozorovať len z vyvýšenej plošiny na severnom okraji sídla, z areálu stredovekého kostolíka. Obraz pamiatkovej zóny z tohto pohľadu je tvorený vyrovnanou radovou zástavbou ľudových domov s pozadím tvoreným masívom Silickej planiny. (viď. Výkres č. 1 „Širšie vzťahy“ v prílohe a obrazovú prílohu časť 2.E.)

- Hodnota **vnútorného obrazu územia** je v zachovaní priestorovej štruktúry pamiatkovej zóny, výškového a hmotovo-priestorového usporiadania objektov. Dominantou obce je zrúcanina gotického opevneného kostolíka na návrší, ktorý bol začiatkom 80. rokov 20. storočia komplexne pamiatkovo upravený a dva novšie kostolíky – rím. katolíckej a reformovanej cirkvi. Ľudová architektúra tejto oblasti je reprezentovaná domami murovanými z kameňa, s drevenými bohato zdobenými pavlačami, prebiehajúcimi pozdĺž dvorovej fasády. Strechy boli pôvodne valbové, pokryté slamou, neskôr boli vymenené za valbové, prípadne štítové, pokryté svetlou, tzv. lučeneckou škridlou, príp. sivým eternitom. Štíty boli buď drevené (doskové s vyrezávanými ozdobami) alebo murované (zdobené štukovými ornamentmi). Ornamentálnou výzdobou boli okrášlené i priečelia, tie sa však zachovali len ojedinele. Rovnaký typ domov sa nachádzal i v susedných obciach: Drnave, Kováčovej a Bôrke. Najoptimálnejšie podmienky na zachovanie tohto typu domov má práve Lúčka, kde sa už dnes viacero takýchto objektov využíva na individuálne rekreáciu. Najvýznamnejšími pohľadmi v interiéri pamiatkového územia sú pohľady na skupiny ľudových domov po obidvoch stranách radovej zástavby a prehľad zo sídla na stredoveký kostolík. (vid'. Výkres č. 3 „Zásady ochrany“ v prílohe a obrazovú prílohu časť 2.E.)
- Vzhľadom na terénnu konfiguráciu, je možné vnímať strechy aj z nadhľadu od kostolíka (tzv. piata fasáda). **Strechy** v pamiatkovej zóne sa tak stávajú **pamiatkovou hodnotou** urbanistickej štruktúry sídla. Tradičnou krytinou striech v Lúčke bola slama, neskôr keramická krytina a eternitové šablóny. Vďaka prirodzenej farebnosti patinou poznačenej miestne používanej svetlej keramickej škridly má tradičná strešná krajina tehlovo-pieskový tón. Komíny na strechách sú tehlové, hladko omietané, bez výraznejších hlavíc. Strešnú krajinu vhodne dopĺňajú, ale nedominujú v nej (vid'. obrazovú prílohu časť 2.E.).
- Pamiatkové územie má hodnotu **historického pôdorysu** so zachovanou štruktúrou radovej zástavby, orientovanou približne v severo-južnom smere. Lúčka je potočná radová dedina. Táto zástavba je prízemná. Je to typická nízka vidiecka radová zástavba ľudových domov, v kontraste s dvomi vyššími stavbami kostolov na južnej strane. Táto zástavba sa zachovala v pamiatkovom území vzácne nenarušená. Prestavba sa nedotkla ani zástavby parciel, ktorá pokračuje v tradičnej skladbe pozdĺž severnej hranice obdĺžnikových parciel. Vpredu je obytný dom, prípadne i ďalšia obytná jednotka. Ďalej sú hospodárske objekty,

postavené v pokračovaní za obytnou časťou, pod spoločnou strechou, vo dvoroch, ktoré vyúsťujú na záhumnia s ovocnými stromami.

- **Hodnotu zachovanej objektovej skladby** tvoria okrem stredovekého kostolíka najmä ľudové domy z konca 19. a začiatku 20. stor. Sú murované trojpriestorové s hĺbkovým radením bytov a hosp. priestorov. Na území pamiatkovej zóny sa nachádza 46 hospodárskych dvorov a ďalšie objekty (Kostol rím. kat. sv. Jána - jednoloďová stavba s predĺženou vežou a polygonálnym presbytériom z r. 1926 a Kostol ref. cirkvi, vybudovaný po r. 1926, a ďalej verejné budovy: hasičská zbrojnica, škola). Zo 49 obytných objektov v pamiatkovej zóne je 38 trvalo obývaných, 7 využívaných na rekreáciu a 3 sú neobývané. Jeden, staticky narušený dom, je teraz v obnove. Väčšina objektov vhodne dotvára prostredie pamiatkového územia. Ide prevažne o ľudové domy, charakteristické pre obec, ktoré sú dnes viac, alebo menej upravené. Rušivé momenty sú len v detailoch, ktoré je možné navrátiť do optimálneho stavu. Autentický výraz pamiatkovej zóny narúšajú len dve novostavby rodinných domov, pochádzajúce z poslednej tretiny 20. storočia. I z nich je jeden hmotou primeraný a ruší len svojím tvaroslovím.
- **Návsie ako hodnotný urbanistický priestor** je tvorené cestou po oboch stranách potoka, meandrujúceho v zelenom páse v strede. Prameň zároveň dáva návsiu osobitý charakter, keďže sa tu voda kľukatí pomedzi zeleň a kamenné múriky. Zelený pás je oddychovým priestorom, zatienením úžitkovou zeleňou. Severná časť návsia „pri prameňoch“ je upravená pamätníkom ako menší zhromažďovací priestor.
- Zástavba v pamiatkovom území vykazuje **architektonické, umeleckohistorické a výtvarné hodnoty**. Najstarším objektom v obci je zrúcanina gotického kostolíka. Prevažujúcim slohom v pamiatkovom území je eklektizmus, uplatňovaný na štukovom tvarosloví fasád ľudových domov, ktoré sú hodnotným prvkom uličného interiéru. Remeselné kvality nesú i drevené prvky: okná zdobené rezbou, vyrezávané doskové štíty. V menšej miere sa vyskytujú kovové prvky: mreže, oplotenia. Pôvodné typické tvaroslovie ľudovej architektúry Lúčky zdokumentoval kresbami Koloman Tichý v roku 1936. (viď. obrazovú prílohu časť 2.E). Z drobnej architektúry sa v pamiatkovom území nachádza pamätník padlým na návsi, s úpravou okolia bez výraznejšej výtvarnej hodnoty.
- **Hodnoty archeologického dedičstva** nie sú v samotnom sídle doteraz zdokumentované. Na prelome 70. a 80. rokov 20. stor. tu bol realizovaný archeologický výskum, týkajúci sa zrúcaniny kostola. Okolo obvodových múrov kostola boli situované archeologické sondy

na zistenie stavebných fáz objektu a hnutelných archeologických nálezov. Severne od presbytéria boli odkryté základové múry sakristie, ktorá mala rozmery 2 x 2,5 m a kostrové pozostatky - stopy pochovania z čias cholerovej epidémie v roku 1873. Ďalšia sonda bola situovaná severne od lode kostola. V nej boli zistené dva hroby, keramický materiál z obdobia 13. – 17. storočia a kované železné klince. Staršie stavebné fázy kostola zistené neboli - základy stojacej stavby z 13. storočia boli položené priamo na skalné podlažie. Zistila sa úroveň pôvodnej kamennej dlažby, skladanej z plochých kameňov nepravidelných tvarov. V interiéri kostola sa našli ľudské kosti, strieborný gombík, časti barokového kovania a pieskovcová forma na odlievanie príveskov. Na južnej strane kostola bola vedená sonda paralelne s jeho loďou, nepriniesla však žiadne výsledky. Archeologickým výskumom v okolí kamenného múru, obklopujúceho kostol v dĺžke 120 m, boli zistené jeho oporné piliere a lokalizované dva možné vstupy do opevneného areálu – v juhovýchodnom rohu a v južnej časti neďaleko veže. V tých miestach bol základový múr prerušený.

- **Za hodnotnú zeleň** v území pamiatkovej zóny možno považovať brehové porasty - ovocné stromy v centrálnej časti obce. Predzáhradky boli od cesty oddeľované latkovými plotmi a nebola v nich vysoká zeleň. Novšia výsadba pred fasádami nie je hodnotná. Hodnotná je zachovaná parcelácia záhrad. Pamiatkovou hodnotou je i tradičný spôsob hospodárenia – pestovanie zeleniny a ovocných drevín. Pamiatkovou hodnotou je tiež genofond pôvodných a zdomácnených ovocných odrôd. Konfigurácia terénu, expozícia svahov, pôdne pomery a matečná hornina – vápenec, utvárajú špecifické podmienky pre rastlinné druhy, ktoré sú viazané na túto oblasť. Pôvodne boli v obci zakladané úžitkové záhrady, v ktorých sa pestovala zelenina a ovocné dreviny. V súčasnosti sa čiastočne zachovali záhrady pri rodinných domoch, v ktorých sa naďalej pestuje zelenina a ovocné dreviny. V súčasnosti je ťažko určiť obdobie začiatku pestovania ovocných drevín v danej oblasti. Môže pritom ísť aj o zachované veľmi staré odrody, v ktorých pestovaní sa pokračuje naďalej - stromy sa množia odkopkami a štepením, pričom si zachovávajú pôvodné vlastnosti. Odrody mohli byť aj dovezené z iných oblastí. Ich dlhodobým pestovaním a prirodzeným výberom mohol vzniknúť vzácny genofond s dobrými pestovateľskými vlastnosťami, odolnosťou voči chorobám a škodcom a dobrými chuťovými vlastnosťami plodov. Najstaršie v súčasnosti zachované ovocné stromy sú orechy kráľovské, ktoré boli vysadené asi v povojnovom období. Ostatné stromy sú pre ich krátkovekosť mladšie (do

40 – 50 rokov) – slivky, jablone, hrušky, čerešne, liesky. Domáce (autochtónne) druhy: borievka obyčajná (*Juniperus communis*), ruža šípová (*Rosa canina*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), vrbá biela (*Salix alba*), jabloň domáca (*Malus domestica*), hruška obyčajná (*Pyrus communis*), slivka domáca (*Prunus domestica*), čerešňa (*Prunus cerasus*), višňa (*Cerasus vulgaris*), lieska (*Corylus avellana*)
cudzokrajné (introdukované) druhy: orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), tuja západná (*Thuja occidentalis*), krušpán vždzyelený (*Buxus sempervirens*), borievka čínska (*Juniperus chinensis*), borovica čierna (*Pinus nigra*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), sumach pálkový (*Rhus typhina*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), imelovník biely (*Symphoricarpos alba*)
introdukované a zdomácnené druhy: orech kráľovský (*Juglans regia*).

PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA NEHMOTNEJ POVAHY

- Územie pamiatkovej zóny vykazuje **pamiatkové hodnoty nehmotnej povahy**, ktoré sú založené na tradičnej kultúre maďarského ľudu na pomedzí Maďarska a Slovenska tzv. „Palócov“. Ďalej sú postavené na tradícii železiarstva a k železiarskej výrobe pridružených remesiel, akým je napríklad pálenie dreveného uhlia.

Všetky vyššie uvedené pamiatkové hodnoty vytvárajú jedinečný celok, v ktorom každá zo špecifikovaných hodnôt - okrem svojej osobitnej hodnoty – spolupôsobí a má nezastupiteľné miesto v jedinečnom a pre Lúčku charakteristickom vzhľade a výraze.

F. FUNKČNÉ VYUŽITIE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

V pamiatkovom území Lúčka je historicky tradičná obytná funkcia (trvalé bývanie doplnené drobnou poľnohospodárskou výrobou) spolu s verejnými stavbami (dva funkčné kostoly, bývalá škola, hasičská strážnica). Historicky zachovaná obytná funkciu je dodnes v území primárnou, i keď trvalé bývanie ustupuje v prospech rekreačného (individuálne rekreačné chalupy). Doplňujúce občianske vybavenie sa v pamiatkovom území nevyskytuje, v tejto funkcii ho saturuje dolná, nechránená časť obce. V súčasnosti žije v obci trvalo 190 obyvateľov slovenskej a maďarskej národnosti.

Obec Lúčka leží mimo hlavného cestného ťahu. Dopravne je napojená na cestu Drnava – Bôrka, a to odbočkou, využívanou len pre cieľovú dopravu ako miestna komunikácia slúžiaca

zároveň ako chodník. Cesta vedie po oboch stranách potoka, je prepojená oblúkom. Doprava v sídle má teda len obslužný charakter a nemá negatívny vplyv na čistotu životného prostredia v pamiatkovej zóne ani na hladinu hluku. Statická doprava v pamiatkovej zóne nie je v súčasnosti regulovaná. Parkovanie na verejných komunikáciách v pamiatkovej zóne je len príležitostné a krátkodobé. Vzhľadom na takmer výlučne obytnú zástavbu sa rieši státie automobilov v rámci súkromných dvorov.

Stredom návsia preteká potôčik s prírodnými neregulovanými brehmi, ktorý tu zároveň pramení. Voda je výbornej kvality a spĺňa požiadavky pitnej vody.

Výroba je lokalizovaná mimo územia pamiatkovej zóny, je situovaná na východnej strane, má charakter poľnohospodárskej veľkovýroby a neprodukuje žiadne exhaláty. Budovy poľnohospodárskej výroby nezasahujú do siluety sídla.

Obec má spádový vodovod, vodojem je umiestnený na hornom, severnom okraji sídla. Úžitkovú vodu obyvatelia zachytávajú i z prameňov priamo v obci, a to tradičným spôsobom do drevených žlabov. Tu sa pôvodne napájali kone a dobytok. Dnes už žlaby svoj tradičný účel neplnia a sú skôr atrakciou a spomienkou na staré časy.

Obec nie je odkanalizovaná. Splašky sa zachytávajú do domových žúmp a vyvážajú. Územie pamiatkovej zóny nie je plynofikované, s plynofikáciou sa ani neuvažuje, keďže absentuje plynovod pre skupinu obcí v tomto údolí. Elektrické rozvody sú vyhotovené pre pamiatkové územie nevhodným vzdušným vedením, kotveným na betónových stĺpoch a na strešníkoch. Rovnako sú, kotvením na drevených stĺpoch, chaoticky rozvedené aj telefónne káble. Tieto káblové vedenia sú v súčasnosti najväčšou estetickou chybou uličných pohľadov v pamiatkovom území.

G. NÁRODNÉ KULTÚRNE PAMIATKY

Ako národná kultúrna pamiatka je v pamiatkovej zóne Lúčka chránená zrúcanina, rím. kat. KOSTOL S OPEVNENÍM, v nasledujúcej objektovej skladbe:

č. 523/1 kostol

č. 523/2 veža v opevnení.

Zrúcanina ohradeného kostola sa nachádza nad obcou, na strmej skalnej vyvýšenine. Je dominantou vyhlásenej pamiatkovej zóny. Kostol bol postavený v 13. storočí. V 15. storočí bol opevnený obranným múrom. Bol využívaný ešte na začiatku 20. storočia. Cez prvú svetovú vojnu

vyhorel. Obec si postavila nový kostol, pôvodná stavba tak bola odsúdená na zánik a dedinčania ju rozoberali na stavebný materiál. Začiatkom osemdesiatych rokov 20. storočia bola vykonaná konzervácia ruiny a obnova veže v ohradení.

PAMIATKOVÝ OBJEKT KOSTOL, tzv. husitský

Kostol je situovaný vnútri zvyšku oválneho prstenca obranného múru, na parcele zvlnenej násypmi suti z deštruovaného muriva. V súčasnosti je v podobe, ktorú získal po obnove začiatkom osemdesiatych rokov 20. storočia, kedy bola vykonaná jeho konzervácia s čiastočnou náznakovou rekonštrukciou vstupných portálov. Pamiatkový výskum (Togner) kostol datuje do polovice 14. storočia, archeologický výskum (Thököly) do 13. storočia. Na začiatku osemdesiatych rokov už boli zachované iba fragmenty pôvodnej maliarskej výzdoby na severnej stene lode - zvyšky nápisových pásov. Ešte v polovici sedemdesiatych rokov 20. storočia boli zachované fragmenty figurálnych malieb na severnej stene a na východnej stene presbytéria.

Objekt patrí do radu gemerských ranogotických kostolov s pozdĺžnou loďou (10,8m x 9,9m) a rovno zakončenou svätyňou (5,8m x 6,9m), zaklenutou valenou klenbou s priemernou hrúbkou múrov 100 cm. Loď mala pôvodne rovný strop, o čom svedčia štvorcové kapsy po nosných trámoch v obvodových múroch. Loď od presbytéria delil lomený víťazný oblúk. Východný štítový múr kostola, ktorý sa zachoval v pôvodnej výške, bol neskôr zo statických dôvodov spevnený pristavaním dvoch masívnych oporných pilierov z východnej strany. Kostol bol zastrešený sedlovou štítovou strechou, čo možno usudzovať podľa zachovaného štítu.

Zachovali sa iba obvodové múry kostola, značne znížené, s deštruovanými okennými otvormi a vstupnou časťou v rozsahu lode a svätyne s rovným zakončením. Neporušený zostal aj polkruhový víťazný oblúk. Stavbu postavili z lomového kameňa, s výnimkou zaklenutia svätyne, ktoré je z ľahkého tufu. Časť tejto valenej klenby bola zachovaná ešte v roku 1977, neskôr spadla a dnes je zachovaná už len v odtlačku na štítovom múre.

V múre svätyne sa nachádza jediné kompletne zachované gotické okienko na východ, okrem neho bola svätyňa osvetlená ďalším oknom, na južnej stene, dnes už neidentifikovateľných rozmerov. Južný múr lode bol prerušený dvoma okennými otvormi a boli na ňom z oboch strán dobre viditeľné obrysy zamurovaného portálu. Pri konzervácii bol tento portál náznakovo zrekonštruovaný. Na zvýraznenie jeho obrysov sa na múre vyhotovilo 10 cm široké betónové rebro v tvare oblúka spozorovaného v múre. Z bývalej predsiene na západnej strane sa zachoval iba náznak muriva. Vstupný portál zo západnej strany je náznakovo

rekonštruovaný, pričom bol použitý i nájdený kamenný fragment. V objekte je vyhotovená nová dlažba z betónových tvárnic. Svätyňa je vyvýšená o jeden schod, sakristia je vyvýšená aj oproti svätyni.

Na východnej stene svätyne boli v sedemdesiatych rokoch 20. storočia nájdené ešte fragmenty fresiek pravdepodobne zo 14. storočia, znázorňujúce kľačiacu postavu v dlhom rúchu. Drobné fragmenty fresiek boli nájdené i na severnej stene lode. Tieto fragmenty neskôr zanikli. Z kamenársky opracovaných článkov sa našli len malé štvorcové pastofórium v múre rovného zakončenia svätyne a časť portálu na západnej strane lode. Predmetom ochrany je celá zachovaná zakonzervovaná pôvodná hmota kostola, vrátane zachovaných kamenárskych prvkov.

PAMIATKOVÝ OBJEKT VEŽA V OPEVNENÍ

Obranný múr tvorí pôdorysne oválny prstenec okolo stavby kostola, hrúbky cca 120 cm, so vstavanou vežou na juhozápade. Obranný múr a strážna veža vytvárajú z lokality dokonalé malé opevnenie s výbornými strategickými vlastnosťami s možnosťou kontroly dlhého úseku údolia, v ktorom viedla jedna z ciest spájajúcich košickú a rožňavskú kotlinu. Jasným dôkazom strážno-obrannej funkcie komplexu sú aj tri strielne v múroch veže. Objekt bol vojensko-strategicky využívaný bratríkmi.

Pôvodná strážna veža z 15. storočia (neskôr zvonica) sa zachovala v nezmenenej forme so strieľňami na tri svetové strany a so vstupným otvorom zo severu, ako aj zo zvyškami drevenej hrádzenej konštrukcie. Je štvorcového pôdorysu, cca 4 x 4 m, hrúbka múrov je 1m. Obranný múr sa už nezachoval v pôvodnej výške. Jeho výška je len symbolická. Na pôvodnú výšku poukazuje jeho previazanie so severným múrom veže, čo zároveň potvrdzuje aj ich výstavbu v rovnakom čase.

Pri obnove začiatkom osemdesiatych rokov 20. storočia bola spevnená koruna muriva vyškárovaním. Boli rešpektované jej dve, výskumom potvrdené, prerušenia na južnej a juhovýchodnej strane. Južné prerušenie je pôvodné, juhovýchodné je mladšie a ešte začiatkom 20. storočia tu bola prístreškom opatrená brána do areálu kostola. Veža bola zastrešená novou stanovou strechou, ktorá bola vyhotovená ako presná kópia zachovanej, značne narušenej konštrukcie. Nová strecha je pokrytá šindľom. Do vstupného otvoru bola osadená nová, tvarovo jednoduchá kovaná mreža. Predmetom ochrany je celá zachovaná hmota ohradného múru a vstavanej veže.

H. FUNKČNÉ VYUŽITIE OBJEKTOV V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ

V pamiatkovom území si objekty dodnes zachovali svoju pôvodnú, prevažne obytnú funkciu. Obytná funkcia je reprezentovaná tradičnými ľudovými domami. Pôvodné využitie má sakrálna stavba - rím. kat. Kostol sv. Jána apoštola. Ďalšia sakrálna stavba, stredoveký opevnený kostolík, sa zmenila na turisticky vyhľadávanú lokalitu, kde sa konajú i kultúrne podujatia. Sekundárne sa v pamiatkovom území začína presadzovať využitie objektov na rekreačné bývanie. Takáto zmena funkcie si nevyžaduje výraznejšiu prestavbu a je pre objekty v pamiatkovej zóne vhodná, najmä z dôvodu možného využitia nadbytočného bytového fondu.

I. SPOLUPRÁCA NA REGENERÁCIÍ PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Zásady ochrany Pamiatkovej zóny Lúčka aplikujú záujmy ochrany pamiatkového fondu na konkrétne územie, s prihliadnutím na miestne špecifiká. Úspešnosť obnovy a prezentácie pamiatkového fondu však nemôže závisieť od jedinej inštitúcie. Spolupráca orgánov obce Lúčka, špecializovanej štátnej správy, vlastníkov nehnuteľností, občanov a občianskych združení je nevyhnutná. Bez skutočného záujmu všetkých zainteresovaných o zachovanie kultúrneho dedičstva sa vytráca význam ochrany pamiatkového územia. Od dobrej prezentácie pamiatkového územia závisí vzťah občanov k vlastnej obci, obraz obce v regióne a objem cestovného ruchu. Požiadavky v „Zásadách ochrany“ nemajú byť chápané ako samoučelné obmedzenie vlastníckych práv vlastníkov nehnuteľností v pamiatkovom území, ale ako cieľavedomý koncepčný zámer údržby a obnovy, ktorého realizácia je dlhodobá.

V zmysle § 29 ods. 1 pamiatkového zákona orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia. Zásady ochrany, ktoré okrem iného obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy atď., môžu byť i pre tieto orgány vhodným podkladom na strategické plánovanie.

V súlade s kompetenciou stavebného úradu, ktorým je v tomto prípade Obec Lúčka, je nevyhnutné rešpektovať znenie § 32 ods. 12 pamiatkového zákona a v územnom konaní, v

stavebnom konaní, v konaní o povolení zmeny stavby v pamiatkovom území rozhodovať až po predchádzajúcom súhlase krajského pamiatkového úradu. Stavebný úrad tak postupuje aj vtedy, ak práce možno vykonať len na základe ohlásenia.

K problematike súčinnosti obcí sa vyjadruje i Národná správa o kultúrnej politike Slovenskej republiky 2003, ktorá konštatuje, že na úrovni obcí sa nedostatočne uplatňuje zostavovanie štandardov architektúry (uličného vzhľadu, zachovania charakteru historickej zástavby, jednotné štýly nápisov, štandardy rozmerov reklamných nápisov a pod.) a vyhodnocovanie rôznych stavebných úprav fasád, výškových a objemových regulatívov pri výstavbe a obnove, čo nepriaznivo vplýva na ochranu architektonických hodnôt. Je potrebné, aby si samospráva, ako kľúčový partner záujmov ochrany pamiatkového fondu, stanovila krátkodobé i dlhodobé ciele, ktorými môžu byť:

- Oficiálna deklarácia záujmu o ochranu a vhodnú prezentáciu pamiatkového územia. Prijatie programu záchran, obnovy a prezentácie pamiatkovej zóny, ktorého súčasťou budú Zásady ochrany a následné zverejnenie tohto materiálu na internetovej stránke obce, príp. v miestnych médiách.
- Pri tvorbe územnoplánovacej dokumentácie koordinovať rozvojové zámery tak, aby zachovanie a rehabilitácia pamiatkových hodnôt územia boli prioritou. Územnoplánovacia dokumentácia má jednoznačne definovať záujem ochrany pamiatkového fondu o vytvorenie racionálneho vzťahu pamiatkovo chráneného územia k ostatným častiam sídla.
- Mimo rámca štátnej ochrany pamiatkového fondu môže obec rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce, podľa § 14 ods. 4 pamiatkového zákona. medzi takéto pamätihodnosti je vhodné zaradiť niektoré z ľudových domov, ktoré sú nositeľmi pamiatkových hodnôt (napr. domy na parceliach č. 7, 13/3, 24/1, 216, 238, 248/2), alebo budovy kostolov (parc. 214/3, 1077/4).
- Podpora iniciatívy občanov a občianskych združení zameranej na ochranu pamiatkového fondu ako verejného záujmu, podľa § 14 odseku 2 písmeno d) pamiatkového zákona.
- Pozitívna aj negatívna motivácia vlastníkov nehnuteľností v pamiatkovom území, smerujúca k ochrane pamiatkových hodnôt. Pozitívnu motiváciou je napr. vyhodnocovanie najlepších počinov, ktoré prispievajú k ochrane a prezentácii pamiatkového územia. Negatívnu motiváciou je napr. ukladanie sankcií za nedodržiavanie základnej ochrany.
- Pre potrebu efektívnej ochrany pamiatkového územia je nevyhnutné zjednodušenie a skvalitnenie verejnej správy vo vzťahu k občanovi - lepšou formou spolupráce medzi orgánmi

štátnej správy a samosprávy. Zlepšiť treba spoluprácu Krajského pamiatkového úradu a obce Lúčka, kde existujú rezervy v informovaní o stavebných aktivitách v obci.

Na regenerácii pamiatkového územia a spolufinancovaní obnovy sa podieľa i štát. Vlastník národnej kultúrnej pamiatky má právo požiadať Ministerstvo kultúry SR o finančný príspevok alebo o poskytnutie štátnej pomoci na zachovanie pamiatkovej hodnoty národnej kultúrnej pamiatky – podľa § 28 odsek 1 písm. b) zákona č. 49/2002 Z. z o ochrane pamiatkového fondu, v súlade so zákonom č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci. Ministerstvo kultúry poskytuje túto finančnú podporu zvyčajne systémom grantovej podpory, tohto času je to program „Obnovme si svoj dom“, ktorého aktuálne podmienky a podrobnosti sú prístupné na webovej stránke Ministerstva kultúry SR <http://www.culture.gov.sk/>

Prostriedky na regeneráciu pamiatkového územia možno čerpať i zo štrukturálnych fondov EÚ cez viaceré programy.

J. PREHĽAD V SÚČASNOSTI PLATNÝCH

AKO AJ ROZPRACOVANÝCH ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH DOKUMENTÁCIÍ

Sídlo Lúčka nemá spracovaný územný plán. Vzhľadom na skutočnosť, že takmer polovica intravilánu obce je chránená ako pamiatková zóna, je nevyhnutné pristúpiť k vypracovaniu takejto územnoplánovacej dokumentácie. Podkladom na jej vypracovanie, ako súčasť územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, budú po nadobudnutí účinnosti aj „Zásady ochrany pamiatkového územia pamiatková zóna Lúčka“. Povinnosť zapracovať Zásady ochrany do územnoplánovacej dokumentácie má jej spracovateľ.

ČASŤ 3.

POŽIADAVKY

NA PRIMERANÉ FUNKČNÉ VYUŽITIE ÚZEMIA, NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU HISTORICKÉHO PÔDORYSU A PARCELÁCIE, OBJEKTOVEJ SKLADBY, VÝŠKOVÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA OBJEKTOV, PRVKOV INTERIÉRU A ULIČNÉHO PARTERU, CHARAKTERISTICKÝCH POHĽADOV, SILUETY A PANORÁMY, ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZÍSK A ĎALŠÍCH KULTÚRNYCH A PRÍRODNÝCH HODNÔT

I. ZÁKLADNÉ POŽIADAVKY OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Hlavným zámerom urbanistického a architektonického riešenia pamiatkového územia pamiatkovej zóny Lúčka v zmysle ochrany pamiatkového fondu, je obnoviť a regenerovať ho tak, aby bolo možné prezentovať tradičnú podobu obce, pri rešpektovaní všetkých zachovaných pôvodných starších prvkov architektúry, urbanizmu, objektovej skladby, priestorového a hmotového usporiadania územia a objektov v ňom.

Pamiatková zóna Lúčka, je jedinečnou, zachovanou urbanisticko-architektonickou štruktúrou v rámci územia Gemera. Obec si v základe zachovala podobu objektovej skladby a jednoduchý dedinský urbanizmus, vychádzajúci z obdobia stredoveku, ustálený v tomto prípade na prelome 19. a 20. storočia. Väčšina objektov si zachovala pôvodné priestorové a hmotové členenie dispozície a mnoho objektov má zachovaný aj architektonický výraz exteriéru s minimálnymi zásahmi. Pôvodné jadro obce nie je natoľko zasiahnuté novodobou nevhodnou zástavbou, aby to jeho, v priestore regiónu Gemera, jedinečne zachovanú urbanisticko-architektonickú štruktúru výrazne narušilo. Aj skutočnosť vyhlásenia historického centra obce za Pamiatkovú zónu v roku 1992 prispela k tomu, že stavebný vývoj obce na konci 20. storočia výrazne nezasiahol do pamiatkových hodnôt územia. Obec Lúčka sa však aj naďalej rozvíja a na trvalé bývanie sa využíva väčšina objektov s pamiatkovými hodnotami. Obec sa nestala sídlom s prevažne rekreačnou funkčnou náplňou, ako sa pôvodne predpokladalo. Keďže hodnotný stavebný fond ľudovej architektúry na území Gemera je ohrozený trendmi stavebného rozvoja vidieka, je dôležité chrániť a obnovovať pamiatkové hodnoty, ktoré obec Lúčka predstavuje. Vzhľadom na spoločensko-hospodársky vývoj možno predpokladať, že na obytné objekty budú kladené zvýšené nároky na komfort bývania, a tým aj na potrebu ich obnovy a úpravy. Je preto nutné túto činnosť usmerňovať v zmysle platnej legislatívy tak, aby pamiatkové hodnoty objektov aj územia pamiatkovej zóny boli v čo najmenšej miere narušené. Z vyššie uvedeného vyplývajú

tieto základné požiadavky ochrany pamiatkového územia:

1. Predmetom ochrany pamiatkového územia je nutnosť zachovať historickú urbanistickú štruktúru sídla Lúčka, tvorenú pôdorysnou štruktúrou sídla typu potočnej dediny s obojstrannou radovou zástavbou roľníckych dvorov, ďalej s typickou parceláciou, pôdorysnou skladbou zástavby na parcele, hmotovou skladbou zástavby, dominantami a kompozičnými vzťahmi priestorov.
2. Ďalej je nutnosť zachovať pamiatkové hodnoty územia PZ Lúčka. Pojem „pamiatková hodnota“ je definovaný ako „súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umeleckoremeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany“. Rozsah pojmu „pamiatková hodnota“ predstavuje súbor charakteristík jednotlivých vecí, alebo súboru vecí – originalita, autenticita, kvalita, kvantita, forma, obsah, spôsob, doba vzniku, zmeny vplyvom času (patina, deformácia), vývoj, jedinečnosť, celistvosť, výskyt, funkcia, lokácia, typ, autor, kontext, materiál, vzťah a tiež vzájomné vzťahy medzi jednotlivými charakteristikami v možných kombináciách. Originálnosť a autenticita tvoria nosné charakteristiky rozsahu pojmu „pamiatková hodnota“. Nositeľmi pamiatkových hodnôt pamiatkového územia je nehnuteľná národná kultúrna pamiatka situovaná na území PZ Lúčka, časť nehnuteľností v pamiatkovom území a nositeľom pamiatkových hodnôt je tiež plošne vymedzené územie Pamiatkovej zóny Lúčka ako urbanistický celok.
3. V územnoplánovacej dokumentácii a v rozvojových programoch je nutné zámery obce koordinovať tak, aby zachovanie a rehabilitácia pamiatkových hodnôt územia boli prioritou riešenia. Pre pamiatkové územie je žiaduce stanoviť v týchto podkladoch usmernený rozvoj oproti ostatným častiam sídla.
4. Historická zástavba, ktorá je nositeľom individuálnych alebo územných pamiatkových hodnôt musí byť zachovaná. Patria sem národné kultúrne pamiatky, nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou ako aj objekty rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia. Odstránené môžu byť len objekty bez pamiatkových hodnôt, urbanisticky rušivé, ale aj to len na základe individuálneho posúdenia Krajským pamiatkovým úradom.
5. Novú zástavbu v pamiatkovom území je nutné prednostne navrhovať na mieste už zaniknutých objektov, a to pokiaľ možno v ich pôvodnej pôdorysnej stope a objeme.

Pokiaľ to nie je z objektívnych dôvodov možné, je nevyhnutné novostavby situovať na pozemku podľa princípov utvárania historického pôdorysu sídla. Odbúranie dnes jestvujúcich objektov za účelom postavenia novostavby na rovnakom mieste možno povoliť len na základe dôkladného individuálneho posúdenia a vylúčenia pamiatkových hodnôt jestvujúceho objektu a tiež na základe jeho zlého stavebnotechnického stavu. Prednostne je žiaduce objekty v pamiatkovom území zachovať a obnoviť.

6. Historická pôdorysná štruktúra sídla je nadradená dopravným a technickým riešeniam. Je neprípustná demolácia objektov z dôvodu dopravných kolízií alebo nutnosti trasovania inžinierskych sietí.
7. V rámci rozvoja pamiatkového územia je nutné prísne rešpektovať rozčlenenie na zastavateľné plochy, kde je zastavanie z hľadiska pamiatkovej ochrany prípustné a na plochy, ktorých zastavanie je z hľadiska pamiatkovej ochrany neprípustné. V prípade Lúčky sú zastavateľnými plochami predné časti parciel v rozsahu zástavby obytných a hospodárskych budov. Nezastavateľnými plochami je návsie a záhrady v zadných častiach parciel (vid'. výkres č. 3 v prílohe).
8. Pamiatkové územie a v ňom sa nachádzajúce nehnuteľnosti majú byť prednostne využité pre ich pôvodnú historickú funkciu, alebo v nich môžu byť umiestnené len také nové funkcie, ktoré sú v súlade s ich danosťami, charakterom, vlastnosťami a chránenými hodnotami, alebo vyžadujú minimálne zmeny alebo zásah do stavebných konštrukcií budovy a jej prostredia.
9. Autenticita pamiatok a nehnuteľností je chránená a musí byť zachovaná. Je nutné vyhnúť sa odstraňovaniu a neopodstatnenej náhrade historických materiálov alebo úprave znakov a priestorov, ktoré pamiatku alebo nehnuteľnosť charakterizujú. Každý objekt v pamiatkovom území má byť považovaný za fyzický doklad svojho času, miesta a využitia. Neprijateľné sú zmeny, ktoré neodôvodnene vytvárajú falošný dojem historického vývoja a miestnej ľudovej tradície, ako je pridanie vymyslených znakov alebo architektonických prvkov z iného historického obdobia či objektu a tiež použitie tvaroslovných prvkov ľudovej architektúry z iného regiónu.
10. Architektonické prvky, povrchové úpravy a stavebné techniky alebo príklady umelecko-remeselnej a remeselnej zručnosti, ktoré sú pre pamiatku a nehnuteľnosť charakteristické, sú chránené. Všetky poškodené historické prvky pamiatkového územia, pamiatok a nehnuteľností musia byť prednostne opravené a nie vymenené.

11. Nové prvky, vložené do autentickej pamiatky alebo nehnuteľnosti, vonkajšie úpravy, alebo nové konštrukcie nesmú poškodiť historické materiály a konštrukcie. Nové dielo, nová konštrukcia v pamiatke alebo nehnuteľnosti sa má odlišovať od pôvodného, ale musí byť prispôsobený v hmote, materiáli, veľkosti, proporciách a v architektonických znakoch s dôrazom na ochranu celistvosti (integrity) pamiatkového územia a jeho prostredia.
12. Podmienky ochrany archeologických nálezísk zabezpečuje krajský pamiatkový úrad v spolupráci s príslušným stavebným úradom podľa § 41 odseku 4 pamiatkového zákona. Ochrana archeologických nálezov sa vykonáva predovšetkým archeologickým výskumom. O nevyhnutnosti vykonať archeologický výskum rozhoduje krajský pamiatkový úrad, podľa §37 odseku 3 pamiatkového zákona.

II. POŽIADAVKY NA PRIMERANÉ FUNKČNÉ VYUŽITIE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Predmetom pamiatkovej ochrany v Pamiatkovej zóne Lúčka je jej pôvodná, čiže obytná funkcia. Preto je potrebné v záujme zachovania „života“ ponechať využívanie objektov najmä formou trvalého bývania za podmienok dodržiavania zásad ochrany pamiatkového fondu. Iné ako obytné účely je možné pripustiť iba za predpokladu zachovania pôvodného exteriérového architektonického výrazu, hmotovo-priestorového a dispozičného riešenia, zástavby na parcele a pomeru zastavanej a nezastavanej časti na parcele. Nevyužívanie objektu je úvodným krokom ku jeho degradácii a postupnému zániku, preto je nevyhnutné takýmto objektom vo veľmi krátkom čase vrátiť pôvodnú alebo najst' náhradnú funkciu, adekvátnu stavu a hodnote objektu. Objekty aj územia v pamiatkovej zóne môžu byť využívané predovšetkým v súvislosti s trvalým bývaním, prípadne rekreačnou funkciou a taktiež v súvislosti s cestovným ruchom a službami s ním súvisiacimi. Je nevhodné, aby sa objekty a prostredie pamiatkovej zóny využívali na výrobné účely (výnimkou je len individuálna remeselná výroba v súvislosti s turistickým ruchom). V princípe je potrebné zachovať nasledujúce využitie objektov a územia: obytná funkcia v prednej (uličnej) časti zástavby. Vzhľadom k tomu, že hospodárske budovy prestávajú postupne slúžiť svojmu pôvodnému účelu, pri ich zmene využitia je nutné zachovať všetky pôvodné stavebné konštrukcie a architektonické detaily a nové využitie tomuto podriadiť. Dvory a záhrady, ako aj predzáhradky musia taktiež plniť svoju pôvodnú funkciu. Objekty v pamiatkovej zóne možno využívať aj v súvislosti s rozvojom turistického ruchu (poskytovanie ubytovania, prípadne inštalácia expozícií tradičnej ľudovej kultúry, predvádzanie remesiel atď.) Riešenie technickej

infraštruktúry na území pamiatkovej sa musí prispôbiť charakteru územia. Infraštruktúra v pamiatkovej zóne nesmie nenašovať pôvodný historický výraz centra obce. Z vyššie uvedeného vyplývajú tieto požiadavky na funkčné využitie pamiatkového územia:

1. Predmetom ochrany pamiatkového územia sú rôzne funkcie, ktoré toto územie získalo počas svojho vývoja, najmä však funkcia obytná (teda trvalé aj prechodné bývanie), ktorá je v území Pamiatkovej zóny Lúčka určujúca. Je preto žiaduce, aby funkčné využitie stavieb v pamiatkovom území uprednostňovalo obytnú funkciu, a to najmä trvalé bývanie. Budovu bývalej školy možno využiť pre drobnú občiansku vybavenosť súvisiacu s bývaním.
2. V záujme prezentácie pamiatkových hodnôt je žiaduce posilniť v pamiatkovej zóne jej rekreačný a turistický charakter vybudovaním infraštruktúry cestovného ruchu (menšia prevádzka občerstvenia, predajňa suvenírov a pod.), úpravou zelene a dotvorením jestvujúceho oddychovo – relaxačného priestoru na navesí.
3. Vkladanie nových funkcií do priestoru a do objektov v pamiatkovom území je prípustné len vtedy, ak nutnosť stavebných úprav na zabezpečenie tejto novej funkcie nespôsobí úbytok výpovedných pamiatkových hodnôt. Nové funkcie musia byť v súlade s kapacitnými a stavebnotechnickými možnosťami priestorov a objektov tak, aby výsledné riešenie nenašovalo pohľadovo, prevádzkovo alebo svojím technickým riešením hodnoty pamiatkového územia.
4. Dopravu v pamiatkovom území je nutné riešiť s ohľadom na ochranu a prezentáciu pamiatkových hodnôt územia. Súčasnú cestu okolo navesia je nutné i naďalej ponechať vo forme pojazdného chodníka a možno ju i naďalej upravovať asfaltom. Nie je prípustné tu vytvárať osobitné pešie chodníky. Vjazdy na jednotlivé parcely je nutné ponechať tak, ako to je v súčasnosti, cez zelený pás pred fasádami budov. Z praktických dôvodov je možné spevniť koľajové pruhy dlažbou prerastanou trávou.
5. Státie pre automobily návštevníkov zručaniny kostolíka a pamiatkovej zóny je vhodné riešiť záchytným parkoviskom mimo územia pamiatkovej zóny.
6. V rámci pamiatkového územia je žiaduce dobudovať všetky chýbajúce inžinierske siete (kanalizácia, ČOV). Jestvujúce elektrické a telekomunikačné rozvody je vhodné pri najbližšej rekonštrukcii uložiť pod zem. Nefunkčné technické zariadenia a siete, nachádzajúce sa v pamiatkovom území, je nutné odstrániť.

7. Použitie slnečných kolektorov a podobných energetických zariadení, netypických pre pamiatkové územie, je možné len za predpokladu, že nebudú vnímateľné z verejných priestranstiev a energia nimi vyrábaná bude individuálne využívaná pre konkrétnu budovu a nebude určená na predaj. Za rovnakých podmienok je možné použitie nevyhnutných telekomunikačných zariadení – napr. satelitných antén, pripojenie internetu a pod.
8. V pamiatkovom území je vylúčené umiestniť akékoľvek výrobné prevádzky, ktoré svojimi nárokmi zaťažujú životné prostredie. Prípustná je len drobná remeselná výroba.
9. Kvalitné životné prostredie v pamiatkovej zóne je nutné zachovať a nepovoliť tu vznik zdrojov znečisťujúcich ovzdušie a prostredie. Likvidáciu domového odpadu v pamiatkovom území je nutné riešiť jeho sústreďovaním v nádobách v dvorových priestoroch a ich vynášaním na verejné priestranstvo iba v čase ich pravidelného odvozu. Pre spoločné kontajnery na separovaný zber je vhodné nájsť stanovisko mimo pamiatkového územia. Vylúčené je v pamiatkovom území umiestniť skládky odpadov a zberne druhotných surovín.

III. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU HISTORICKÉHO PÔDORYSU A PARCELÁCIE

Parcelná sieť na území pamiatkovej zóny sa od konca 19. stor. takmer nezmenila, čoho dokladom je pozemková mapa z roku 1868 v porovnaní so súčasnosťou. Parcelácia z väčšej časti pozostáva z dlhých úzkych parciel radených kolmo na hlavnú komunikáciu. Oproti pôvodnému stavu parcelnej siete nastala len minimálna zmena, a to najmä v ďalšom delení parciel. Iné závažné narušenia pôvodnej parcelnej siete na území pamiatkovej zóny nie sú.

Parcelná sieť priamo súvisí s urbanistickou štruktúrou historického jadra obce a jej rešpektovanie je podmienkou pre zachovávanie a ochranu pôvodného historického výrazu územia pamiatkovej zóny. Zachovaná konfigurácia parcelnej siete, je predmetom pamiatkovej ochrany a nie je žiaduce ju akýmkoľvek spôsobom meniť. Je neprípustné vytváranie nových parciel, nerešpektujúcich pôvodnú parceláciu, narušenie parcelných čiar novou zástavbou, zmena uličnej čiary, spájanie viacerých parciel do jednej. Z vyššie uvedeného vyplývajú tieto požiadavky:

1. Historický pôdorys sídla Lúčka a z neho vyplývajúce urbanistické vzťahy je nutné zachovať ako jednu z najdôležitejších hodnôt pamiatkového územia. Predmetom ochrany

pamiatkového územia sú vzťahy a proporcie medzi zástavbou a zeleňou, ako aj medzi nezastavanými a zastavanými plochami, ktoré musia ostať konštantné.

2. V pamiatkovej zóne Lúčka sú rezervnými plochami len prieluky po odstránenej historickej zástavbe.
3. Pôdorysné a priestorové riešenie prípadnej novej výstavby musí korešpondovať s historickou priestorovou štruktúrou a parceláciou. Novostavby, resp. prístavby v pokračovaní dvorových krídiel je nutné prednostne realizovať na mieste už zaniknutej historickej zástavby. Pôdorys novostavby nesmie výrazne prekročiť tradičnú mieru zastavania parcely v pamiatkovom území. Nové stavby musia zachovať tradičnú mierku objemov jestvujúcej zástavby v pamiatkovom území, s rovnakým typom zastrešenia šikmou sedlovou strechou, ktorú však možno využiť na zriadenie podkrovia.
4. Priestorové usporiadanie pri úprave nehnuteľností a pri novostavbách nesmie presahovať ani ustupovať za historickú uličnú čiaru.
5. Historickú parceláciu je nutné zachovať. Je nežiaduce spájať pôvodne samostatné historické parcely.

IV. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE OBJEKTOVEJ SKLADBY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

1. VŠEOBECNÉ POŽIADAVKY

Historická zástavba v Lúčke je typická svojou jednoduchou urbanistickou štruktúrou - zástavbou s úzkymi a dlhými prízemnými objektami so sedlovými strechami, štítlmi orientovanými do ulice. Z tejto nízkej zástavby sa vynímajú kostoly ako dominanty celej obce.

Predmetom pamiatkovej ochrany je prízemná zástavba, rovnako aj dochované priestorové usporiadanie objektov na jednotlivých parcelách. Pôvodná zástavba dvorov sa väčšinou aditívne radí pozdĺž jednej parcelnej hranice, pričom obytné stavby sú pri ulici a hospodárske priestory v zadnej časti. Mladšie stodoly, situované v niektorých prípadoch v zadných častiach parciel ako samostatne stojace objekty, sa stali tiež súčasťou historickej zástavby a sú predmetom pamiatkovej ochrany.

Predmetom ochrany je aj nezastavaná časť parciel – dvory, ktoré je nežiaduce zaplniť ďalšou zástavbou a tiež centrálna časť zóny – návsie s úžitkovou zeleňou. Tradičnú skladbu zástavby nie je možné modifikovať pridávaním alebo odstraňovaním objektov. Nová zástavba môže byť schválená len v odôvodnených prípadoch a za podmienok dodržania šírkového,

výškového a výrazového riešenia existujúcich okolitých stavieb. Aj drobné stavebné zmeny v zmysle prístavby k existujúcim objektom musia byť predmetom individuálneho posúdenia. Pri posudzovaní je nutné vychádzať z analýzy stavu autenticity daného priestoru na parcele, vyhodnotenia vplyvu dostavby na širšie okolie – okolitú zástavbu, pohľadové uhly, stav autenticity širšieho okolia, atď.) . Autenticky zachovanú zástavbu na parcele nie je možné narušiť prestavbou, dostavbou alebo novou stavbou hoci i malého rozsahu. V prípade potreby je možné vhodnosť dostavieb overiť architektonickou alebo architektonicko-urbanistickou štúdiou. Pri akomkoľvek návrhu je nutné vylúčiť likvidáciu, poškodenie alebo negatívne ovplyvnenie pôvodného hmotovo-priestorového usporiadania objektov.

Príprava a realizácia obnovy a úpravy objektov, ktoré tvoria tradičnú skladbu zástavby, musí prebiehať na základe poznatkov o ich stavebnom vývoji a pamiatkových hodnotách.

Je neprípustné vytvárať nadstavby jestvujúcich objektov akýmkoľvek spôsobom (nadstavba celého podlažia, nadstavba koruny murív v rámci využitia podkrovia a pod., vytvárať novostavby so zvýšeným suterénom či neprimerane zvýšenou rímsou pre vytvorenie podchodnosti podkroví, vytvárať viacpodlažné novostavby, prestrešovať dvory medzi jednotlivými objektmi, zväčšovať šírku domov alebo vytvárať šírkovú zástavbu na parcele, zastavovať verejné priestranstvá trvalými či dočasnými stavbami, umiestňovať vo dvoroch rôzne prístrešky, altánky, garáže a iné trvalé či dočasné stavby. Z vyššie uvedeného vyplývajú tieto požiadavky:

1. Pôvodný charakter tradičnej objektovej skladby zástavby Pamiatkovej zóny Lúčka: ľudové domy v radovej zástavbe po oboch stranách potoka musí byť zachovaný.
2. Významné pohľady v interiéri sídla na historickú dominantu zručaninu stredovekého opevneného kostola a tiež na zachované tradičné ľudové domy, musia ostať zachované. Nesmú byť prekryté prípadnou novou zástavbou, ani dočasnými objektami situovanými na návsi, a taktiež nie novou výsadbou vysokej zelene (viď výkres č. 3).
3. Je nutné v celom rozsahu zachovať podlažnosť nehnuteľností nachádzajúcich sa v pamiatkovom území a nenadstavovať ich o ďalšie podlažia. Potrebu rozšírenia obytnej plochy možno riešiť citlivým zobytnením podkrovia pri zachovaní tvaru a objemu strechy a prípadných tvaroslovných prvkov.
4. Pri objektoch, ktoré pôsobia v danom prostredí rušivo, či už svojou neprimeranou hmotou, nevhodnou novodobou úpravou fasád, prípadne nevhodnými strechami, je žiaduca ich rehabilitácia, stavebná úprava a zhodnotenie smerujúce k náprave ich nežiaduceho pôsobenia v prostredí pamiatkovej zóny.

5. Obnova pamiatok a úprava nehnuteľností v pamiatkovom území sa vykonáva na základe individuálneho posúdenia a usmernenia krajským pamiatkovým úradom podľa princípov uvedených nižšie.

2. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE A ÚDRŽBU PAMIATOK

Zvýšené požiadavky na ochranu, obnovu a údržbu, týkajúce sa zachovania všetkých prvkov architektonického výrazu, priestorového a hmotového členenia, všetkých hodnotných prvkov a detailov, ako aj remeselných a konštrukčných riešení, sa kladú predovšetkým na objekt NKP.

1. Obnovu národných kultúrnych pamiatok možno v zmysle § 32 odsekov 2 - 4 Zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov vykonať až na základe rozhodnutia o zámere obnovy, v ktorom krajský pamiatkový úrad uvedie, či navrhovaný zámer je z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky, za ktorých možno predpokladaný zámer obnovy pripravovať a vykonávať tak, aby sa kultúrna pamiatka neohrozila, nepoškodila alebo nezničila, najmä či tento zámer obnovy možno pripravovať iba na základe výskumov a inej prípravnej dokumentácie a projektovej dokumentácie.
2. Vhodným doplnením pamiatkového fondu v území pamiatkovej zóny, ale aj celej obce, je vytvorenie evidencie pamätihodností. V prípade, že sa vedenie obce rozhodne viesť evidenciu pamätihodností, možno do nej zaradiť okrem hnutelných a nehnuteľných vecí, aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce atď. Perspektívne do potenciálnej evidencie pamätihodností odporúčame zahrnúť predovšetkým všetky objekty pamiatkovej hodnoty, ktoré nie sú zapísané do ÚZPF SR. Navrhujeme týmto spôsobom chrániť nasledujúce objekty: samostatne stojacu pivnicu v centrálnej časti pamiatkovej zóny, niektoré ľudové domy (napr. domy na parceliach č. 7, 13/3, 24/1, 216, 238, 248/2), alebo budovy kostolov (parc. 214/3, 1077/4), príp. aj niektoré stodoly.

3. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE A ÚDRŽBU NEHNUTEĽNOSTÍ V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ

Pri objektoch so zachovanými pamiatkovými hodnotami sa kladú nároky najmä na zachovanie pôvodného architektonického výrazu exteriéru, so všetkými pôvodnými prvkami. Interiér týchto objektov možno čiastočne prispôbovať potrebám a účelom ich využitia, za

podmienok, že úpravy nebudú mať negatívny vplyv na ich stavebno-technický stav a neodrazia sa na riešenie exteriéru objektov. Toto možno zabezpečiť tým, že:

1. Úpravu nehnuteľností v pamiatkovom území možno v zmysle § 32 odsekov 5 -7 Zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov možno vykonať až na základe rozhodnutia o zámere úpravy nehnuteľnosti, v ktorom krajský pamiatkový úrad uvedie, či navrhovaný zámer je z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky vykonania úprav nehnuteľnosti v pamiatkovom území, najmä zásady objemového členenia, výškového usporiadania a architektonického riešenia exteriéru nehnuteľnosti. Krajský pamiatkový úrad zároveň určí, či tieto úpravy možno vykonať iba na základe výskumov a inej prípravnej dokumentácie a projektovej dokumentácie.

4. POŽIADAVKY PRE STAVBY NA NEHNUTEĽNOSTI (NOVOSTAVBY) V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ

Nová zástavba na území pamiatkovej zóny nie je žiaduca. V zmysle zásad ochrany pamiatkového fondu v pamiatkovej zóne je možno novostavbu realizovať len na parcelách v centrálnom domoradí, kde pôvodne stáli objekty ľudových domov, prípadne na mieste dnes už neexistujúcich hospodárskych budov. Novovybudované objekty na týchto parcelách musia spĺňať prísne kritériá na architektonické riešenie, zachovávajúc výšku, šírkové rozmery, riešenie fasád, strechy a spôsob osadenia na parcele, určené na základe tradičného riešenia zástavby v pamiatkovej zóne a stavu zachyteného na katastrálnej mape z roku 1868. Pri týchto stavbách je nutné rešpektovať tieto požiadavky:

1. Stavba na nehnuteľnosti v pamiatkovom území a každý zásah do pamiatkového fondu má hľadať vzájomný vzťah medzi starým a novým a nevytvárať ich protirečenie. Koexistencia novej architektúry a tradičných stavieb má hľadať formálny súlad. Každý zásah v pamiatkovom území musí byť kvalitatívnym prínosom pre územie.
2. Na novú výstavbu je nutné prednostne využiť prieluky na mieste v minulosti zaniknutých stavieb. Nová výstavba musí zodpovedať urbanistickému a architektonickému charakteru prostredia. Na základe poznania je potrebné najprv zvážiť, akým spôsobom sa má novostavba vyrovnáť s odkazom zaniknutej stavby alebo jej časti.
3. Rozsah pôdorysu prístavieb a novostavieb smerom do dvora nesmie byť väčší ako je obvyklý rozsah obdobných stavieb v území. Novostavba nesmie byť kapacitne predimenzovaná a svojimi obslužnými kapacitami nesmie klásť neprimerané nároky na

prostredie.

4. Výška novostavby bude odvodená od výšky objektov v bezprostrednom susedstve alebo na základe historických dokumentov, preukazujúcich pôvodnú výšku zaniknutej stavby.
5. Novostavba musí zohľadniť charakteristickú výškovú gradáciu (stupňovanie) objektovej skladby. Pre územie pamiatkovej zóny je vhodná jednopodlažná nová zástavba so šikmou sedlovou strechou, s využitým podkrovím.
6. Okrem celkového objemu prístavby alebo novostavby je nutné dodržať aj zásadu charakteristického osadenia voči okolitému terénu, podľa vzoru tradičných stavieb v území a susediacich tradičných budov.

5. DOČASNÉ OBJEKTY A ZARIADENIA V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ

1. Na návsi sa nesmú umiestňovať také dočasné stavby, ktoré by toto územie mohli znehodnotiť, a to najmä svojím architektonickým stvárnením, objemovými parametrami, vzhľadom, spôsobom užívania, nutnosťou budovania sietí a použitými materiálmi.
2. Umiestnenie dočasnej stavby v pamiatkovom území bude krajský pamiatkový úrad posudzovať na základe jej nevyhnutnosti, odôvodnenosti a časovej potrebnosti, pričom pri jej výstavbe bude vyžadovať splnenie rovnakých štandardov, ako by išlo o stavbu trvalú.

V. POŽIADAVKY NA VÝŠKOVÉ USPORIADANIE OBJEKTOV V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ

Charakter pamiatkovej zóny s prízemnou zástavbou ľudových domov so šikmými strechami musí ostať zachovaný a nesmie sa prestavbami zvyšovať. Tradičný výraz striech, vrátane ich tvaru, výšky, sklonu strešných rovín, presahu strechy, tvaru a riešenia komínov a tiež tradičná krytina je predmetom pamiatkovej ochrany. Je potrebné v záujme zachovania charakteristického výrazu pamiatkového územia pri opravách striech tieto prvky zachovať. Využívanie podkrovia objektov v pamiatkovej zóne je možné iba vtedy, ak to nenaruší autentický vzhľad a výraz strechy. Presvetľovanie podkrovných priestorov je možné obmedzeným počtom strešných okien umiestnených na pohľadovo menej exponovanú strešnú rovinu, v odôvodnených prípadoch možno použiť v zadnej časti zástavby na dvorovej strane strechy presvetľovací vikier, analogický vikierom používaným na vstup do podstrešia.

Väčšina objektov v pamiatkovej zóne má strechy pokryté kusovou krytinou, prevládajú

vlákno-cementové šablóny a drážkovaná keramická krytina. Pri výmene je preto nutné použiť takýto typ krytiny. V súvislosti s obnovou a údržbou striech je neprípustné odstraňovať komínové telesá, súvisiace so staršími typmi vykurovacích zariadení. Pri riešení vykurovania objektov je nutné dbať na využívanie pôvodných komínových telies. Z uvedeného vyplývajú tieto požiadavky:

1. Celková výška jestvujúcich objektov v pamiatkovom území sa nesmie po úpravách a prestavbách zvyšovať. Nová výstavba v pamiatkovom území musí byť riešená ako prízemná, so šikmou sedlovou strechou v miestne tradičnom sklone, s možnosťou využitia podkrovných priestorov.
2. Charakter strešnej krajiny musí zostať zachovaný. Predmetom ochrany v pamiatkovom území je tradičný tvar sedlových striech vrátane všetkých charakteristických atribútov (sklon, presah, odkvapová strieška nad rímsou, výška hrebeňa strechy a pod.), tvar strechy je zároveň slohotvorným dokumentom. Pri obnovách a úpravách striech objektov v pamiatkovej zóne je neprípustné meniť tvar tradičnej strechy a odstraňovať komínové telesá).
3. Materiál a druh krytiny, použitý pri obnove či úprave strechy, má byť individuálne určený na základe poznania objektu: z miestneho zistenia alebo podľa miestnej analógie. Výmena tradičnej krytiny, ak sa dodnes vyrába, za novodobé napodobeniny, prípadne úplne nové typy krytín, je nežiaduca. Odporúčaný materiál na krytinu pre pamiatkovú zónu Lúčka je keramická škridla v prírodnom svetlom odtieni. Prípustná je i sivá vlákno-cementová krytina zo štvorcových šablón kladených diagonálne. Na hospodárskych stavbách možno použiť i tabuľový plech spájaný falcovaním a nakonzervovaný matným tmavosivým náterom.
4. Na presvetlenie podkrovia v pamiatkovom území je možné použiť okná a umiestniť ich len na strešnej rovine zo strany dvora. Strešné okná nie je nevyhnutné prispôbovať osiam otvorov fasády.
5. Vikiere je možné navrhovať len v opodstatnených prípadoch, ako analógiu k vikierom tradične sprístupňujúcim podstrešie, a to len vtedy, ak novotvar rešpektuje tvar a proporcie voči streche. Nové vikiere, orientované do verejného priestoru, sú neprípustné, rovnako sú neprípustné neproporčne veľké vikiere, súvislé pásové vikiere a rad vikierov bez dostatočných rozostupov.
6. Strechy novostavieb v pamiatkovej zóne musia vychádzať z tradičných vzorov (sedlová

strecha so štítom alebo valbou) a podriadiť sa okolitému prostrediu. Objemom, tvarom, výškou, proporciami, typológiou, krytinou a charakterom vikierov sa musia inšpirovať miestnou historickou analógiou.

VI. POŽIADAVKY NA PRVKY ULIČNÉHO INTERIÉRU A ULIČNÉHO PARTERU

Súčasťou prostredia pamiatkovej zóny sú cestné a pešie komunikácie, ostatné verejné priestranstvá, dvory, predzáhradky a záhrady. Úprava týchto plôch musí byť v súlade s požiadavkami na ochranu pamiatkového fondu na zachovanie a obnovenie autentického výrazu obce. Štruktúra verejných priestranstiev a komunikácií v zachovanej podobe je predmetom pamiatkovej ochrany.

Súčasťou verejných priestranstiev sú vizuálne aj predzáhradky domov v domoradiach jadra obce, ploty, brány dvorov a prístupy do nich a k objektom. Pôvodné drevené oplotenie predzáhradiek, prípadne kombinované s malými murovanými stĺpkami, je v súčasnosti nahradené kovovým materiálom. Je preto potrebné v záujme prinávratenia dobového výrazu postupne ho obnovovať. Táto požiadavka sa vzťahuje aj na dvorové brány, ktoré boli pôvodne drevené a dnes sú nahradené plechovými alebo kovovými, rôznej farebnosti. Oplotenie a dvorové brány by nemali výrazne brániť priehľadom pomedzi objekty, čomu by malo byť prispôsobené ich riešenie a výška, rovnako by malo byť obmedzené vysádzanie živých plotov.

Dvory ako neoddeliteľná súčasť prostredia pamiatkovej zóny je potrebné chrániť v autentickej podobe roľníckeho dvora, prispôsobenej súčasným potrebám. Ideálne riešenie týchto plôch je udržiavať zatrávnenie bez nevhodných cudzokrajných okrasných porastov, výrazných terénnych úprav a nevhodného členenia. Je nežiaduce vytvárať vo dvoroch rozsiahle spevnené plochy z akéhokoľvek materiálu. Historická niveleta a konfigurácia terénu, ako doklad vývoja obce, sú predmetom pamiatkovej ochrany, preto je nežiaduce realizovať rozsiahle terénne úpravy. Všetky stavebné úpravy, či už verejných priestranstiev alebo jednotlivých objektov, sa musia jestvujúcej konfigurácii terénu prispôbiť.

Pri obnove objektov je nutné vrátiť sa v rámci úpravy fasád k pôvodnej hladkej omietke (vylúčiť brizolit a iné škrabané omietky). Fasády, ktoré boli oprostene od plastických ozdôb je nutné rekonštruovať podľa zachovanej grafickej dokumentácie, prípadne ich novodobo architektonicky dotvoriť s použitím novotvarov, rešpektujúcich tradičné tvaroslovie. Domy možno opatrovať nátermi v jemných prírodných, príp. pastelových odtieňoch a nepoužívať

extravagantné nátery. Nevhodná je aj súčasná tendencia náterov v kombinácii bielej steny a palisandrového náteru dreva.

Významným prvkom tunajších ľudových domov sú drevné stĺpové pavlače, ktoré je potrebné zachovať v pôvodnom stave, prípadne ich nahradiť kópiami v tradičných tvaroch a rozmeroch. Pri ich obnove je nutné používať pôvodné materiály a nenahrádzať napr. drevené nosné trámy železnými rúrami a pod. U viacerých objektov došlo k neadekvátnemu prefasádovaniu výmenou dvojice okien za väčšie trojdielne okno. Pri ďalších opravách je žiaduce vrátiť sa ku pôvodnému členeniu, t. j. použiť podľa charakteru domu tradičnú dvojicu okien. Tieto nové okná musia byť drevené. Použitie plastových a ocelovohliníkových okien pri úprave objektov v pamiatkovej je vylúčené. Týka sa to aj tradičných vstupných dverí, ktoré je nutné v prvom rade zachovať. Nové možno vyhotovovať ako drevené, kazetové, s možnosťou presklenia v hornej časti. V záujme zachovania a zhodnotenia uličného interiéru a uličného parteru je nutné dodržiavať nasledujúce požiadavky v členení:

1. ULIČNÉ INTERIÉRY A FASÁDY

1. Pri obnove fasád v pamiatkovom území je nutné zachovať alebo regenerovať celú historickú podstatu fasád (hmotnú aj estetickú), najmä: regionálny výraz, členenie, proporcie plôch, svetlosť otvorov.
2. Zachovať štukové tvaroslovie, pôvodné výplne dverných a okenných otvorov, telesá brán vrátane výplní, a pod. vrátane ich historickej povrchovej úpravy a farebnosti, dodržať pôvodné osadenie výplní v osteniach. Zmeny osadenia výplní a iné utilitárne stavebné úpravy ostenia sú neprípustné. Táto požiadavka platí aj v prípade, ak pôvodné výplne budú nahradené novými.
3. Omietkové členenia fasád obnoviť v pôvodnej technológii. Chýbajúce časti doplniť kópiami s dôrazom na zachovanie – regeneráciu ostrosti profilácie. Je neprípustné aplikovať novodobé zrnité nástrekové techniky pri povrchových úpravách pôvodne hladkých omietkových vrstiev.
4. Farebnosť fasád určuje krajský pamiatkový úrad na základe typickej farebnej úpravy pre daný typ architektúry a jej slohový výraz, v kontexte s farebnosťou fasád v súvisiacej zástavbe.
5. Nové okenné a dverné výplne musia zodpovedať rozmerom autentických okenných a dverných otvorov v objekte. Pri ich vyhotovení budú použité tradičné materiály, ktorými

je v tomto prípade drevo.

6. Výber exteriérových zariadení predmetov, ktoré budú navrhované na umiestnenie v pamiatkovom území (lavičky, osvetľovacie telesá, odpadkové koše...) je nevyhnutné riešiť individuálnym prístupom na základe architektonického návrhu. Uprednostniť súdobé dizajnérske prvky pred neodôvodneným historizmom či folklorizmom.
7. Dochované tradičné stavebné hmoty a materiály, ako kameň, nepálená a pálená tehla, drevo, keramická krytina, hlinená a vápenno-piesková omietka a pod. sú predmetom pamiatkovej ochrany. Tvoria pamiatkovú hodnotu prostredia a v záujme zachovania autenticity pamiatkovej zóny je potrebné ich v čo najväčšej miere používať naďalej. Vzhľadom na odlišné nároky na využívanie objektov, súvisiacich so zmenenými spoločensko-hospodárskymi podmienkami, predpokladáme však aj potrebu používania takých materiálov a stavebných hmôt pri úprave objektov, ktoré nie sú tradičného charakteru. Používanie takýchto hmôt a materiálov je možné len obmedzene, v odôvodnených prípadoch, musia byť však kompaktné s tradične používanými materiálmi a nesmú spôsobovať ohrozenie alebo narušenie stavebno-technického stavu objektov, ich pamiatkových a estetických hodnôt.

2. ULIČNÉ PARTERY A POŽIADAVKY PRE UMIESTNENIE REKLAMY

1. Veľkoplošné reklamy (billboardy) sú v pamiatkovom území neprípustné. Informačné plochy je možné v pamiatkovom území situovať iba na základe komplexného návrhu na primeranejšej estetickej úrovni.
2. Reklama je v tomto prostredí cudzorodým prvkom z dôvodu pôvodnej i pretrvávajúcej obytnej funkcie takmer všetkých objektov v pamiatkovej zóne. Napriek tomu bude ojedinele pri zmene využitia na komerčné účely možné označiť prevádzku. V tom prípade je potrebné „využiť“ ľudovú tvorivosť a jednoduché vyhotovenie, resp. tradičnú technológiu (napr. maľovanie na fasádu, na drevo, ap.) V žiadnom prípade nie sú prípustné svetelné reklamy, plastové a kovové tabule osadené na fasádu, veľkoplošné panely ani umelecké kované vývesné štíty. Reklama či oznam nesmie zásadne narušiť výraz a estetický stav objektu.
3. Reklama môže výlučne označovať len prevádzku, ktorá je v danom objekte alebo priestore. V žiadnom prípade nie sú prípustné akoukoľvek formou reklamy produktov jednotlivých firiem. Návrh označenia prevádzky – reklama, prípadne iné informačné

a technické zariadenie bude predmetom posúdenia krajského pamiatkového úradu.

3. PROFIL TERÉNU A OPLOTENIE

1. Historická niveleta a profil terénu sú predmetom pamiatkovej ochrany. Všetky stavebné úpravy návsia, dvorov, záhrad a pod. majú zachovávať historickú niveletu terénu a jeho ustálené usporiadanie vo vzťahu k objektom a pamiatkovému územiu.
2. Oplotenie nesmie svojím rozsahom, tvarom a použitým materiálom narušiť charakter stavby na oplocovanom pozemku a v jeho okolí. V pamiatkovom území je nutné zachovať a voliť tradičné historické formy oplotenia. t.j. uzavretie dvora a predzáhradky drevenými i kovovými plotmi, bez zbytočne vyvýšenej podmurvky.

4. POVRCHY KOMUNIKÁCIÍ, VEREJNÝCH PRIESTRANSTIEV A DVOROV

1. Úprava verejných plôch, priestranstiev a komunikácií má zodpovedať historickej povahe sídla. Úprava povrchov komunikácií má mať vidiecky charakter. Úprava cesty cez návsie, môže byť utilitárne riešená, tak ako to je v súčasnosti, asfaltovým povrchom.
2. Je nutné zachovať obojstranné olemovanie komunikácie zelenými pásmi. Tieto pásy nie je žiaduce prerušovať ani pri vjazdoch do jednotlivých dvorov, ktoré možno upraviť formou spevnených koľajových vjazdov z tvaroviek prerastaných trávou.

5. OSVETLENIE VEREJNÝCH PRIESTOROV

Iluminácia je moderný prvok zvýrazňujúci objekty v ich prostredí, ktorý nie je vhodný do tradičného ľudového prostredia, preto nasvetľovanie fasád jednotlivých domov takýmto spôsobom nie je prípustné. Jediný objekt, ktorý by bolo možné v prípade nutnosti týmto spôsobom osvetliť, je dominantna pamiatkovej zóny – zrúcanina stredovekého kostolíka. Svetelné zdroje by však museli byť umiestnené tak, aby cez deň neboli vnímateľné a nenarúšali svojim výrazom prostredie. Pokiaľ túto podmienku nebude možné splniť, iluminácia kostola je nežiaduca.

1. Pre verejné osvetlenie priestorov v pamiatkovom území je vhodné použiť svietidlá, adekvátne tradíciám a charakteru pamiatkového územia. Pre tento priestor je vhodný jednoduchý tvar svietidiel, ktorý nebude rušiť vidiecky charakter pamiatkového územia.
2. V pamiatkovom území je prípustné individuálne nasvetľovať len najvýznamnejšie verejné

objekty. V prípade Lúčky to je zrúcanina stredovekého kostolíka.

VII. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE CHARAKTERISTICKÝCH POHĽADOV V ÚZEMÍ

V záujme zachovania charakteristických pohľadov v území je nevyhnutné:

1. Uvedomiť si, že v prípade pamiatkovej zóny Lúčka ide ochranu veľmi krehkých hodnôt vidieckeho sídla s nepatrnou rozlohou pamiatkového územia, ktoré môže byť narušené hoci aj jedinou nesprávne umiestnenou alebo objemovo nezvládnutou novostavbou. Novostavby v pamiatkovom území nesmú rušivo ovplyvňovať pôsobenie historických dominant a prekryť priehľady z vnútra sídla na zrúcaninu. Táto požiadavka je zabezpečená danými výškovými limitmi a umiestnením novostavieb v súlade s bodom IV/4.
2. Pri návrhoch novostavieb a úprav objektov tvorivým spôsobom využívať regionálne urbanistické i architektonické princípy a tvaroslovie. Vždy je nutné harmonicky osadiť konkrétny typ stavby do existujúceho kontextu sídla. Stavba sa nesmie svojim pôsobením negatívne alebo dominantne presadzovať na úkor prostredia.

VIII. POŽIADAVKY NA OCHRANU SILUETY A PANORÁMY ÚZEMIA

Hlavnou dominantou obce je zrúcanina kostolíka situovaného nad dedinou. Vizuálny základ mu tvorí drobná zástavba dlhých prízemných ľudových domov smerujúcej k návršiu s kostolom na severovýchod od jadra obce. Z diaľkových pohľadov je vnímateľné tiež osadenie zástavby do podhorského prostredia Slovenského Krasu. Vzhľadom na konfiguráciu terénu, obec nie je možné pozorovať od príjazdovej cesty, len z okolitej krajiny. Pohľadové uhly vychádzajúce z vnútra zóny smerujú ponad zástavbu na severo-severovýchod smerom k zrúcaninám kostola a od neho smerom na juh na celú obec. Takto tvorená silueta obce a pohľadové uhly na ňu sú predmetom pamiatkovej ochrany a je potrebné ich zachovať a nenarúšať výškovými stavbami. Preto je zástavbu v pamiatkovej zóne je potrebné ponechať v prízemnej výške. V rámci územného plánovania je žiaduce zo strany obce dbať, aby v katastri obce nové dominanty (ani technického charakteru), ktoré by narušili siluetu či diaľkové pohľady na obec.

1. Pre plnohodnotnú prezentáciu pamiatkovej zóny je potrebné zachovať vizuálne väzby z krajiny a z návršia zrúcaniny. V územnom pláne je nutné riešiť novú zástavbu mimo pamiatkového územia takým spôsobom, aby nevstupovala do týchto tradičných

pohľadov.

2. Strategické dokumenty, týkajúce sa novej výstavby v katastri obce Lúčka a v katastri susediacich obcí, je nutné v zmysle Zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. februára 2006, posudzovať i z hľadiska vplyvov na územie Pamiatkovej zóny Lúčka, a to najmä z hľadiska zachovania pohľadových koridorov na sídlo zo severnej strany (viď. výkres č. 1 Širšie vzťahy).
3. Siluetu pamiatkového územia je nutné ochraňovať tiež vhodným umiestňovaním novej zástavby v samotnej pamiatkovej zóne, a to do prednej časti parciel, v súlade s tradičným spôsobom zástavby, a zachovať a doplniť zeleň v časti záhrad.

IX. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZÍSK

1. K stavebnej činnosti, v rámci ktorej sa počíta so zasahovaním do terénu, je možné pristúpiť až po realizácii pamiatkového – archeologického výskumu, ak o jeho nevyhnutnosti rozhodne krajský pamiatkový úrad. Pre stanovenie podmienok obnovy národných kultúrnych pamiatok, ale často aj úprav nehnuteľností na pamiatkovom území, je nutné vykonať na plochách dotknutých stavebnou činnosťou, pamiatkový – archeologický výskum. Terén uchováva informácie o výstavbe a prestavbách pamiatok, a architektúry vôbec, ale aj informácie o iných (doteraz neznámych) nehnuteľných archeologických nálezoch, o procese nárastu terénu, povrchových úpravách a podobne. Archeologický výskum na ploche dotknutej stavbou môže priniesť nové a zásadné poznatky o charaktere dotknutej plochy – o jej historickej zástavbe, prípadne o procese nárastu terénu.
2. V odôvodnených prípadoch sa pripúšťa realizovať pamiatkový – archeologický výskum paralelne so stavebnou činnosťou, prípadne zabezpečením odborného dozoru prostredníctvom oprávnenej osoby. Výskum možno realizovať súčasne s výkopovými prácami. Ide predovšetkým o líniové stavby, ale tiež o stavby malých rozmerov. Pamiatkový – archeologický výskum nie je potrebné realizovať pri stavbách, na ktorých sa výkopové práce obmedzujú na minimum (napr. základy pod drobné hospodárske stavby, prípojky). Aj v tom prípade je však nutné zabezpečiť odborný dozor prostredníctvom správneho orgánu (osoby, oprávnenej na vykonávanie archeologického výskumu).

3. Ak je to predpísané v rozhodnutí o zámere obnovy pamiatky, prípadne v rozhodnutí o zámere úpravy nehnuteľnosti, je výskumná dokumentácia prípravnou dokumentáciou pre projektovú dokumentáciu stavby. Výskumná dokumentácia obsahuje okrem iného zhodnotenie nálezov a návrh režimu ochrany a prípadnej prezentácie archeologického náleziska. Na základe výsledkov pamiatkového – archeologického výskumu je možné stanoviť podmienky pre vyhotovenie projektovej dokumentácie a podmienky ochrany archeologických nálezov a nálezísk. Aby bolo možné premietnuť výsledky výskumu do projektovej dokumentácie, je nutné, aby k realizácii výskumu došlo ešte pred začatím jej spracovávaní. Táto požiadavka má byť striktno dodržaná predovšetkým v prípade realizácie väčších stavieb (hlavne novostavieb).
4. Prípadné archeologické náleziská, určené na prezentáciu v súlade s výsledkami archeologického pamiatkového výskumu, je nutné udržiavať v dobrom stavebnotechnickom stave. Prezentácia archeologických nálezov by mala byť podmienená pamiatkovou hodnotou nehnuteľného archeologického nálezu a možnosťami súčasného stavu prostredia, v ktorom sa archeologický nález našiel. Spôsob regenerácie a prezentácie hlavne nehnuteľných archeologických nálezísk je možný nasledujúcou formou:
  - Náznakovým spôsobom - zvýraznením línie napríklad priebehu architektúry na základe presnej dokumentácie a zamerania do úrovne súčasného terénu - farebným, rastrovým alebo druhovým odlíšením dlažby, vyhotovením informačného panelu esteticky dopĺňujúcim výraz pamiatkového územia.
  - Formou prezentácie originálu in situ je možná v prípade nálezu mimoriadnej pamiatkovej a historickej hodnoty.
  - Začlenením pamiatkovo hodnotnej časti architektúry do dispozície nového objektu.
5. Prezentácia archeologických nálezov nesmie byť realizovaná na úkor ich dobrého stavebnotechnického stavu a pamiatkovej hodnoty, ktorú predstavujú. Podmienka udržiavania dobrého stavebnotechnického stavu v prípade náznakovkej rekonštrukcie je dodržaná, ak prípadné pamiatkovým archeologickým výskumom zachytené architektúry ostanú zachované, budú znovu zasypané vhodným materiálom a pri ďalšej stavebnej činnosti bude eliminovaná možnosť ich deštrukcie. Začlenenie starších architektúr do dispozície novších objektov, využívané už v minulosti, je možné realizovať pod podmienkou, že nebudú plniť nosnú funkciu a budú od novej stavby dilatované.

X. POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE ĎALŠÍCH KULTÚRNYCH A PRÍRODNÝCH HODNÔT PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

1. POŽIADAVKY NA REGENERÁCIU ZELENĚ

1. Zachovať súčasnú koncepciu pestovania ovocných drevín a políček zeleniny, pestovanie v pásoch pozdĺž záhrad.
2. Uprednostňovať pôvodné ovocné druhy. Zabezpečiť vegetatívnym množením (odkopy a štepenie) zachovanie genofondu pôvodných a zdomácnených odrôd slivky domácej (*Prunus domestica*), čerešne (*Prunus cerasus*), orecha kráľovského (*Juglans regia*), jablone domácej (*Malus domestica*) a hrušky obyčajnej (*Pirus communis*). Vylúčiť pestovanie cudzokrajných okrasných drevín, netypických pre dané prostredie.
3. Upraviť prerastenú zeleň na návsí. Uprednostňovať výsadbu domácich okrasných druhov a druhov vhodných do daného vegetačného stupňa (nevysádzať smrek a smrekovce opadavé). Zachovať pôvodné ovocné stromy.

2. POŽIADAVKY NA REGENERÁCIU VODNÝCH PLÔCH A TOKOV V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ

1. Je žiaduce zachovať prírodné prostredie prameňa s drevenými žľabmi zachytávajúcimi pitnú vodu.
2. Je nutné zachovať prírodný charakter potôčika, s tokom pomedzi zeleň, regulovaným kamennými múrikmi kladenými na sucho a s brehmi v podobe prirodzených šikmých zazelenených svahov.

3. MALÁ ARCHITEKTÚRA A VÝTVARNÉ DIELA

1. V prípade nutnosti riešenia mobiliáru pre verejné priestranstvá je potrebné navrhnuť veľmi jednoduchý tvar s použitím tradičných materiálov, spôsobom, ktorý bude minimálne narúšať charakter pamiatkovej zóny. Návrhy riešení musia byť v rozpracovanosti konzultované s odbornými pracovníkmi krajského pamiatkového úradu.
2. Sedenie na verejnom priestranstve je možné riešiť len formou drevených jednoduchých lavíc osadených pred domami (na priedomí). Je nevhodné vytvárať akúkoľvek jednotnú koncepciu sedenia na verejnom priestranstve.
3. V pamiatkovom území sa nachádza pamätník padlých vo vojne, drevená skulptúra vytvorená v regionálne vzore. Je možné ju akceptovať a skultivovať jej prostredie.

Časť 4.

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD KOŠICE

Hlavná 25, 040 01 Košice

Pamiatková zóna Lúčka ZÁSADY OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

1. Tieto zásady sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia podľa odseku 1 § 29 Zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a podľa odseku 2 § 29 zákona sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom na spracovanie územno-plánovacej dokumentácie podľa osobitného predpisu a **nadobúdajú účinnosť dňa 1. januára 2015.**

2. Zásady v časti 3 obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, archeologických nálezísk a ďalších kultúrnych hodnôt pamiatkového územia, podľa odseku 3 § 29 zákona.

Ing. Kristína Markušová

riaditeľka

Krajský pamiatkový úrad Košice

Časť 5.

Prílohy

Použité podklady

- Zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu (ďalej len „pamiatkový zákon“) v znení zákona NR SR č. 479/2005 Z. z. a zákona č. 208/2009 Z. z.
- Zásady ochrany pamiatkových území, Metodické usmernenie Ministerstva kultúry SR k § 29 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, vydané v auguste 2002
- Európsky dohovor o krajine č. 515/2005 Z. z. (EDoK),
- Zákon č. 237/2000 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 55/2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii,
- Usmernenie orgánov územného plánovania vo väzbe na § 29 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, usmernenie Ministerstva životného prostredia SR uverejnené vo Vestníku Ministerstva životného prostredia SR, ročník X, 2002, čiastka 5, Časť III. „Stanoviská, správy a informácie, strana 87 a 88,
- Medzinárodné dokumenty ICOMOS o ochrane kultúrneho dedičstva.

Použitá literatúra

Súpis pamiatok na Slovensku 2, Bratislava 1968, str. 259

Thain, J: Kisalföldi és gömöri népi építészet, Budapest, 1991, str. 162,176-181

Borovszky, Sz, kol: Magyarország vármegyéi és városai, Gömör-Kishont vármegye, Budapešť 1911, str. 69

Encyklopedický ústav, SAV Bratislava, Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, diel II, Veda Bratislava, 1977, str.201

Šarudyová, M.: Topografia železniční na Slovensku v 19. storočí. Košice 1989, s. 120

Tököly, G.: Pamiatková obnova stredovekého opevneného kostola v Lúčke, v zborníku OSPS OP

Rožňava, 1982 str. 53 – 71

Togner, Milan: Stredoveká nástenná maľba na Slovensku, Bratislava, 1988. - 68. str.

Togner, Milan: Stredoveká nástenná maľba v Gemeri, Tatran Bratislava, 1989.

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1., 2., 3. Bratislava 1977.

Dokumentácia:

Komplexné stavebné zameranie objektu, OSPSOP Rožňava 1974, arch. č. 138 A

Lúčka, zámer pamiatkovej úpravy, OSPSOP Rožňava, 1974 arch. č. 35 T

Lúčka, umelecko-historický a historicko-architektonický prieskum 1975, OSPSOP Rožňava, arch. č. 38 T

Zámer obnovy pamiatky – fotodokumentácia, OSPSOP Rožňava, 1977, arch. č. 39 T

Použité mapové podklady

Mapa I. vojenského mapovania, koniec 18. stor.

Mapa II. vojenského mapovania, 1. pol. 19. stor

Katastrálna mapa z r. 1869

Katastrálna mapa, rok 2010

Fotodokumentácia

Archív – Pamiatkový úrad SR Bratislava

Archív – Krajský pamiatkový úrad Košice, pracovisko Spišská Nová Ves

Ing. arch. Eva Šmelková, december 2010

Mgr. Štefan Lipták, 2006

Základné pojmy

Pamiatkové územie je sídelný územný celok alebo krajinný územný celok sústredených pamiatkových hodnôt alebo archeologických nálezov a nálezísk, ktorý je z dôvodu ich ochrany podľa tohto zákona vyhlásený za pamiatkovú rezerváciu alebo pamiatkovú zónu.

Pamiatková zóna je územie s historickým sídelným usporiadaním, územie kultúrnej krajiny s pamiatkovými hodnotami alebo územie s archeologickými nálezmi a archeologickými náleziskami, ktoré možno topograficky vymedziť (ďalej len „PZ“).

Ochranné pásmo je územie vymedzené na ochranu a usmernený rozvoj prostredia alebo okolia nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny (ďalej len „OP“). Základná ochrana pamiatkového územia je súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia.

Krajina je časť územia, tak ako ju vnímajú ľudia, ktorej charakter je výsledkom činností a vzájomného pôsobenia prírodných alebo ľudských faktorov

Ochrana krajiny sú činnosti smerujúce k zachovaniu a udržaniu významných alebo charakteristických črt krajiny vyplývajúcich z jej historického dedičstva a prírodného usporiadania alebo ľudskej aktivity

Pamiatková hodnota je súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko–remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany.

Národná kultúrna pamiatka je hnuiteľná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku.

Pamiatkový výskum je odborná činnosť zameraná na získavanie poznatkov o kultúrnych pamiatkach, pamiatkových územiach, archeologických nálezoch a o archeologických náleziskách. Vykonáva sa na prípravu obnovy a reštaurovania kultúrnych pamiatok, na vypracovanie zásad ochrany pamiatkových území a na vedecké a dokumentačné účely. Pamiatkový výskum môže vykonávať len fyzická osoba s osobitnou odbornou spôsobilosťou v príslušnom odbore na základe osvedčenia vydaného Ministerstvom kultúry SR.

Urbanisticko–historický výskum je druh pamiatkového výskumu, ktorého výsledkom je dokumentácia urbanisticko–historického výskumu pamiatkových území.

Územný priemet ochrany kultúrnych hodnôt je širší pojem, ktorý zahŕňa v sebe aj iné kultúrne hodnoty územia než len pamiatkové (NKP, územnú ochranu a pod.).

Širšie vzťahy dokumentujú dôležité začlenenia riešeného pamiatkového územia do štruktúry osídlenia.

O Zásadách všeobecne

- Zásady sú koncepčným dokumentom, ktorý sa má uplatňovať v praxi. Na tvorbe dokumentu sa má podieľať čo najširší kolektív odborníkov. Zásady nemôžu byť spracované bez spolupráce a prerokovania s externým prostredím (spracovatelia ÚPD, zástupcovia samosprávy, a pod.). V najvyššom štádiu rozpracovanosti je žiaduce predložiť zásady na pripomienkovanie mestu, alebo obci, ako aj všetkým odborným orgánom, ktoré vykonávajú hospodársku, alebo inú odôvodnenú činnosť v pamiatkovom území. V prípade, že v menších sídlach nie sú inštitucionalizované odborné zložky, je účelné vyžiadať si individuálne názory.
- Vychádzajú z urbanisticko-historického výskumu, ktorý môže vopred vypracovať oprávnená osoba na základe rozhodnutia KPÚ. V tom prípade je nutné uviesť spracovateľa, rok spracovania, možnosť využitia, prípadne požiadavky na doplnenie.
- Predpokladom pre kvalitné spracovanie Zásad je dobré poznanie pamiatkových hodnôt (predovšetkým urbanistických). Okrem urbanisticko-historického výskumu je vhodné pracovať aj s čiastkovými architektonicko-historickými a umelecko-historickými výskumami jednotlivých objektov, prípadne blokov ako aj výsledkami archeologických výskumov. Stručné zhrnutie výsledkov výskumov je pomôckou pre definovanie a analýzu pamiatkových hodnôt územia.
- Sú spracované v súlade s nariadením/rozhodnutím o vyhlásení pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny.
- Spracúvajú sa zvyčajne na obdobie 10 – 15 rokov.
- Zo zákona sú určené KPÚ, orgánom štátnej správy a samosprávy a vlastníkom, keďže všetkým sa ukladá povinnosť zabezpečiť zachovanie pamiatkových hodnôt v území.
- Sú právnym dokumentom na základe toho, že o nich hovorí zákon (§ 29 pamiatkového zákona). Vo väčšine prípadov sú podkladom, alebo jedným z podkladov pre vydávanie rozhodnutí alebo stanovísk KPÚ. Platia teda pre ne aj všeobecné ustanovenia správneho poriadku, týkajúce sa nazerania do podkladov. Obstarávanie podkladov pre rozhodnutie ukladá zákon správnemu orgánu vo verejnom záujme, pričom skutočnosti všeobecne známe alebo známe správnemu orgánu z jeho úradnej činnosti (§ 34 ods. 6 zákona č. 71/1967 Zb.) sú jedným z podkladov v konaní a ak sa nimi rozhodnutie odôvodňuje, je potrebné ich v odôvodnení uviesť.

- Sú v princípe verejným dokumentom (aj keď z pamiatkového zákona nevyplýva povinnosť publikovať ho). Ak sa stanú podkladom pre konania a rozhodnutia KPÚ, môžu účastníci konania nahliadnuť do Zásad. Zásady ako verejný dokument majú byť prístupné aj vo forme informácie, v zmysle informačného zákona.
- Sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany (resp. podkladom pre rozhodnutia). Zákonomdarca definuje spracovateľa Zásad KPÚ alebo oprávnenú osobu, neuvádza PÚ SR. PÚ SR má ale podľa § 10 ods. 2 písm. k) pamiatkového zákona poskytovať KPÚ odbornú a metodickú pomoc.
- Sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie (ďalej len „ÚPD“). Povinnosť zapracovať Zásady do ÚPD má jej spracovateľ.

Vzhľadom k tomu, že Zásady sú podkladom pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie je potrebné zohľadniť pri ich spracovaní aj požiadavky zákona NR SR č. 479/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.

Usmernenie Ministerstva životného prostredia SR podáva orgánom územného plánovania výklad stavebného zákona a Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. vo väzbe na § 29 pamiatkového zákona. Z tohto usmernenia vyplýva, že:

Územný plán regiónu - v súlade s § 10 ods. 2 písm. a) stavebného zákona stanovuje zásady a regulatívy ochrany národných kultúrnych pamiatok, ktoré podľa § 11 ods. 4 písm. i) vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii predstavujú návrh koncepcie ochrany a využitia kultúrneho dedičstva.

Územný plán obce - v súlade s § 11 ods. 2 písm. d) stavebného zákona ustanovuje zásady a regulatívy ochrany a využívania kultúrno-historických hodnôt a významných krajinných prvkov predovšetkým vo vzťahu k návrhu funkčného využitia územia.

Územný plán zóny - v súlade s § 12 ods. 2 písm. g) stavebného zákona ustanovuje zásady a regulatívy začlenenia stavieb do okolitej zástavby, do pamiatkových rezervácií, do pamiatkových zón a do ostatnej krajiny.

V súvislosti s uvedeným je potrebné zdôrazniť, že nejde len o prebratie územného priemetu kultúrnych hodnôt – zásad ochrany pamiatkového územia do návrhu riešenia územnoplánovacej

dokumentácie, ale o ich využitie a zapracovanie vo vzťahu na príslušný stupeň územného plánu, hlavne obsah a rozsah riešenia.

O ochrane pamiatkového územia pojednáva vyhláška MŽP SR č. 55/2001 Z. z. v:

§ 11 Obsah územného plánu regiónu

ods. 3 V základných údajoch sa uvádzajú, pod písmenom

g) vymedzenie ochranných pásiem a chránených území

návrh koncepcie ochrany a využitia kultúrneho dedičstva a návrh rozvoja rekreácie

ods. 6 Záväzná časť územného plánu regiónu, pod písmenom

b) zásady a regulatívy starostlivosti..., zachovania kultúrneho dedičstva...

§ 12 Obsah územného plánu obce

ods. 4 Riešenie územného plánu obce obsahuje, pod písmenom

vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov

ods. 6 Záväzná časť..., pod písmenom

e) zásady a regulatívy zachovania kultúrnohistorických hodnôt...

§ 13 Obsah územného plánu zóny

ods. 4 Riešenie územného plánu zóny, pod písmenom

d) vyhodnotenie limitov územia, napr. limity využitia prírodných zdrojov a potenciálu územia, ochranné pásma, chránené územia, stavebné uzávery a iné rozhodnutia štátnych orgánov.....obmedzenia vyplývajúce.....z ochrany prírody a krajiny a kultúrnych pamiatok

f) začlenenie stavieb do okolitej zástavby, do pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón a do ostatnej krajiny

ods. 5 Zastavovacie podm. na umiestnenie stavieb na jednotlivých pozemkoch určujú, pod písm.

c) prípustnosť architektonického riešenia stavieb z hľadiska zachovania charakteru existujúcej zástavby, napr. stavebný sloh, tvaroslovie, sklon strechy, použitie niektorých stavebných výrobkov, druh oplatenia

ods. 7 Záväzná časť územného plánu zóny....., pod písm.

e) regulatívy začlenenia stavieb do okolitej zástavby, pamiatkových rezervácií, do pamiatkových zón a do ostatnej krajiny.